

Programma-evaluatie 2024

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de programma-evaluatie 2024. In deze programma-evaluatie blikken we terug op onze activiteiten en resultaten van 2024. We geven aan welke activiteiten we hebben uitgevoerd, in hoeverre we onze doelstellingen hebben bereikt en welke dilemma's we zien voor 2025 en verder. Door het tijdig bespreken van deze programma-evaluatie kunt u voor de start van het opstellen van de kadernota 2026 reflecteren op activiteiten en doelstellingen. Wij nodigen u uit de programma-evaluatie nadrukkelijk te betrekken bij de bespreking van de strategische heroriëntatie tijdens de opiniecommissie op 17 april 2025.

In 2024 zijn we volop aan de slag geweest met het uitvoeren van het coalitieprogramma 'Samen Duurzaam Vooruit' en hebben hier flinke stappen in gezet. We lichten onze belangrijkste speerpunten toe.

- **De verstedelijkingsopgave** met woningbouw en mobiliteit. We hebben stappen gezet met onze woningbouwplannen, het vertalen van de koersnota mobiliteit richting een uitvoeringsprogramma en de voorbereidingen getroffen voor een nieuw parkeerbeleid.
- **De klimaatopgave en energie transitie.** We zijn gestart met het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie en ondersteunen inwoners en bedrijven om te verduurzamen. Na jaren van voorbereiding is in juli 2024 de realisatieovereenkomst voor Meanderende Maas getekend en is de daadwerkelijke uitvoering van het project gestart. De eerste hectares Bos van Oss zijn aangelegd en de voorbereiding van het resterende deel is volop in voorbereiding.
- **Goede dienstverlening en transformatie van het sociaal domein.** We hebben in 2024 gewerkt aan drie hoofddoelstellingen van onze lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, het bieden van ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities en zorgen dat onze voorzieningen vindbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. We zien dat onze opgave steeds urgenter wordt als gevolg van de schaarste op diverse vlakken en de groeiende zorgvraag en kostenstijgingen. Substitutie en ondersteuning zijn hierbij belangrijke pijlers. Via de Proeftuin en vanuit IZA en GALA geven we hier uitvoering aan. In het kader van bestaanszekerheid hebben we de vergoedingen voor de regeling Meedoen is belangrijk verhoogd. Inwoners in Oss hebben nu meer ruimte om zelf te kiezen hoe zij hun maatschappelijke participatie vormgeven. Ook in 2024 hielpen veel mensen in onze gemeente elkaar bij de aanpak van geldzorgen. Er zijn verschillende vrijwilligersinitiatieven die inwoners in de knel helpen. Zij weten steeds meer inwoners te bereiken en weten elkaar en de gemeente goed te vinden.
- **Stedelijke voorzieningen voor een aantrekkelijke stad.** De nieuwe Lievekamp, het Walkwartier met het Warenhuis en het nieuwe zwembad zijn hier aansprekende voorbeelden van. We hebben ingezet op het versterken van de culturele infrastructuur.
- **Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen en wijken.** We investeren in renovatie, herontwikkeling en multifunctioneel gebruik om de voorzieningen optimaal te benutten. Diverse gemeenschapshuizen en ontmoetingslocaties zijn (her)ontwikkeld met aandacht voor duurzaamheid, functionaliteit en financiële haalbaarheid. Denk hierbij aan Ontmoetingscentrum de Meteor en Buurthuis Kortfoort.
- **Veilige omgeving.** Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar de inwoners van Oss zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. We zien dat het werkveld Openbare Orde en Veiligheid dynamischer is dan ooit. Dit blijft een aandachtspunt.
- **Een uitstekende professionele organisatie.** Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt hebben we veel vacatures ingevuld. We blijven inzetten op onze aantrekkelijkheid als werkgever. Onze dienstverlening stemmen we af op de menselijke maat, zo veel inwoners worden in één keer goed geholpen. Op het gebied van ICT hebben we stappen gezet met datagedreven werken en informatiebeveiliging.

Een belangrijk aandachtspunt is de financiële positie. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. Echter gezien het ravijnjaar, gecombineerd met een stijgende rente en stijgende zorgkosten (jeugdzorg en Wmo) is op dit moment onze meerjarenbegroting niet meerjarig sluitend. Daarom zijn we in 2024 een strategische heroriëntatie (bezuinigingsoperatie) gestart om te zorgen voor evenwicht tussen ambities enerzijds en (financiële) middelen anderzijds.

Daarnaast blijven we (en hebben dit nadrukkelijk in 2024 gedaan) lobbyen met de VNG en G40 voor voldoende financiële middelen vanuit het Rijk voor de uitvoering van onze taken. Gezamenlijk met de VNG is een resolutie opgesteld die wij als gemeente ook hebben ondertekend.

Binnenkort kunt u, naast deze programma-evaluatie, de eerste stukken voor de strategische heroriëntatie verwachten. Richting de zomer zullen we keuzes moeten maken over hoe we weer evenwicht krijgen tussen onze ambities, organisatie en middelen. We gaan hierover graag het gesprek met u aan.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,
H. Reints

De burgemeester,
drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Inhoudsopgave

Leeswijzer	5
Programma's	6
Programma 1. Welzijn en zorg	7
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	15
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	24
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	32
Programma 5. Economie	39
Programma 6. Centrum	45
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	49
Programma 8. Veilige omgeving	56
Programma 9. Besturen in verandering van tijden	64
Programma 10. Financieel beleid	75

Leeswijzer

Inleiding

Het doel van de programma-evaluatie is om in hoofdlijnen terug te kijken op het uitgevoerde beleid in het afgelopen jaar. Het gaat om een beleidsmatige verantwoording op programmaniveau. Bij het jaarverslag en de jaarrekening volgt ook de financiële verantwoording over 2024.

De programma-evaluatie is (samen met het jaarverslag en de jaarrekening) het sluitstuk van een cyclus. Het biedt de mogelijkheid om te reflecteren voordat we starten met een nieuwe cyclus. De input van deze evaluatie, kan samen met de omgevingsanalyse, gebruikt worden als input voor de kadernota als start van een nieuwe cyclus.

Per programma geven we antwoord op:

- Wat wilden we bereiken?
- In hoeverre hebben we onze doelstellingen bereikt?
- Wat deden we om de doelstellingen te bereiken? Dit toont de meest relevante activiteiten die we als gemeente in 2024 uitvoerden.
- Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven? Hiermee reflecteren we op mogelijke verbeteringen in het beleid en/of keuzes.

Met het beantwoorden van deze vragen zijn de programmateksten voor het jaarverslag van 2024 ook voor een groot deel gereed.

De programma-evaluatie bestaat uit de indeling van programma's uit de programmabegroting 2025-2028. Dat geldt ook voor de bijbehorende doelstellingen en indicatoren.

Hoofdlijnen

Deze evaluatie geeft de hoofdlijnen weer per programma. We formuleren zo kort & krachtig mogelijk. Het doel is niet om volledig te zijn. Het accent ligt bij de uitgevoerde activiteiten. De bereikte resultaten (de effecten) zijn soms moeilijk vast te stellen. Dat geldt ook voor de relatie tussen oorzaak-gevolg. We zoeken naar een passend evenwicht om te monitoren wat de (meerjarige) effecten zijn van beleidskeuzes.

Programma's

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Inleiding

De begrotingsprogramma's 1, 2 en 3 gaan over het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel deelonderwerpen. In de alinea's hier direct onder staat wat ons bindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. We stellen de mens centraal, we sluiten aan bij wat mensen zelf willen en kunnen. We doen hierbij recht aan de waardigheid van iedere inwoner van Oss. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Zorg voor elkaar en vrijwilligerswerk is van grote meerwaarde voor de gemeenschap.
- Nabijheid. We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes, we zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken. Zodat we bijdragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ze zijn hierbij in staat waardierend en zonder vooroordeel het gesprek aan te gaan.
- Partnerschap. We hebben onze partners in het sociaal domein nodig; we bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties én inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Schaarste en houdbaarheid zorg

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. We zien een toenemende hulpvraag omdat de bevolking groeit. Dit komt vooral door de stijgende levensverwachting (vergrijzing) en internationale migratie. Tegelijkertijd is sprake van voorzieningen in dorpen en wijken die onder druk staan, een olopende personeelsschaarste en een wooncrisis die (kwetsbare) inwoners raakt. Tot slot hebben we ook te maken met onzekere en over het algemeen ontoereikende compensatie door het Rijk, terwijl de kosten toenemen. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid veel ondersteuning konden bieden aan het individu, is het steeds belangrijker dat onze inwoners zelf en met elkaar nadenken over hun toekomst en zich daarop voorbereiden. Meer aandacht voor gemeenschapsvorming en ontmoeting - elkaar kennen en waar nodig ondersteunen - is daarbij een belangrijke en mooie ontwikkeling. Zowel vanuit een sociaal maatschappelijk perspectief, een kostenperspectief (herverdelen van schaarste) als een arbeidsmarktperspectief. Deze vraagstukken van schaarste benadrukken het belang van een solide sociale basis en de noodzaak tot het maken van fundamentele keuzes. Dit vraagt ook van de samenleving het besef dat we een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben.

Op dit moment werken we aan een beleidskader Wmo 2025-2029. Deze sluit aan op de begroting. We volgen de demografische en landelijke ontwikkelingen zoals de resultaten van het houdbaarheidsonderzoek Wmo dat momenteel wordt uitgevoerd door het ministerie van VWS en de VNG. Dit onderzoek richt zich op de duurzame bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten op het gebied van de Wmo en de overgang van het abonnementstarief naar de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo vanaf 1 januari 2027. Werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel vraagt domein overstijgende afstemming en afstemming met onder andere programma 2, 3, 7 (wonen) en 8 (veiligheid).

2. Programma-onderdelen

2.1 Ondersteuning en zorg in de Wmo

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *In Oss helpen inwoners elkaar en kan iedereen meedoen (sociale basis)*
- *Inwoners van Oss die dat nodig hebben, krijgen passende ondersteuning*
- *Voorzieningen zijn vindbaar, toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben in 2024 gewerkt aan drie hoofddoelstellingen van onze lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, het bieden van ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities en zorgen dat onze voorzieningen vindbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. Deze doelen zullen nooit gerealiseerd zijn, maar blijven een voortdurende inspanning vragen. Wel zien we dat onze opgave steeds urgenter wordt als gevolg van de schaarste op diverse vlakken en de groeiende zorgvraag. Het beleidskader Wmo 2025-2029 dat is opgesteld, helpt ons om richting te geven aan deze opgave. We hebben in 2024 enerzijds gewerkt aan het verbeteren en professionaliseren van onze dienstverlening: vakmanschapsontwikkeling, digitalisering en eenduidige processen voor onze toegang. Daarnaast werken we op verschillende manieren aan substitutie van ondersteuning. Denk aan de proeftuin Oss en de landelijke akkoorden IZA en GALA. In onderstaand activiteitenoverzicht staat op welke manier daaraan gewerkt is en wat het opgeleverd heeft.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben het Wmo beleidskader 2025-2029 opgesteld, inclusief beleidsagenda. Dit document ligt begin 2025 in de raad ter vaststelling.
- In 2024 hebben we gewerkt aan een beleidsplan mantelzorg met uitvoeringsagenda, samen met mantelzorgers zelf, lokale partners en ONS welzijn (vanuit de GALA middelen). Dit document ligt naar verwachting in het tweede kwartaal 2025 voor ter besluitvorming.
- In 2024 zijn we overgegaan naar een nieuwe financieringsvorm via een tenderprocedure voor de 2 proeftuinwijken Ruwaard en Ussen. Deze middelen zijn vrijgemaakt vanuit de bestaande begroting voor Wmo individuele begeleiding en dagbesteding. Daarnaast hebben we het aantal partners uitgebreid naar 15 per wijk. Er is hard gewerkt door deze partners om als netwerk samen te werken volgens de Samenwerkwijze en inwoners die ondersteuning kregen bij een niet-proeftuinpartner over te dragen naar de proeftuin.
- We werken aan een regionaal koersdocument voor de inkoop Wmo. Keuzes die we maken op basis van de ervaringen in de proeftuin, hebben invloed op onze regionale inkoopssystematiek.
- De samenwerking met de regio Noordoost Brabant + Bommelerwaard voor de uitvoering van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) heeft verder vorm gekregen rond diverse thema's. Denk aan breder implementeren van de Samenwerkwijze middels een regionaal leerhuis, een rol als regionale coördinator valpreventie en inzet op het thema E-health, digitale/hybride zorg en anonieme hulplijnen. Daarnaast werken we in de subregio 'Samen in Gezondheid' samen met partners uit het medische- en sociale domein aan een transformatieplan. Veel aandacht ging in 2024, ook in Oss, naar gesprekken over een meer gelijkwaardige positie van gemeenten bij het IZA en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) dat het IZA moet vervangen.
- In 2024 zijn nieuwe contracten ingegaan voor Hulp bij huishouden |(HBH) na een aanbesteding. Een verandering ten opzichte van de vorige aanbesteding is dat we nu ook een algemene voorziening HBH hebben naast de maatwerkvoorziening. Een derde product om ondersteuning te bieden rond vitaliteit en zelfredzaamheid is in ontwikkeling. Dit contract biedt een basis om geld terug te vorderen als betalingen niet zijn omgezet in dienstverlening.
- Mijn Buurtje: de voorbereidingen om te werken met een online platform voor inwoners zijn getroffen. Er zijn verschillende inspiratiebijeenkomsten geweest, zoals met de wijk- en dorpsraden. In maart 2025 vindt de inwonersbijeenkomst plaats. Op basis van de behoefte van inwoners starten we wijk- en/of dorpsgericht in 2025.

- Versterking sociale basis: ONS welzijn stelt in zoveel mogelijk wijken van Oss samen met inwoners een sociale agenda op waarin ontwikkelpunten voor de wijk worden overeengekomen.
- Het aantal dagontmoetingsinitiatieven voor mensen met een gezondheidsbeperking is in 2024 uitgebreid van 2 naar 4. Naast Berghem en Lith draaien nu ook groepen in Ravenstein en centrum.
- Dit jaar heeft het experiment zorgbuurthuis 't Hageltje volwaardig gedraaid. De eerste resultaten zijn positief en geven een goede indruk van wat de waarde van dit concept kan zijn.
- De voorbereidingen voor een lokale inclusie agenda Oss zijn uitgevoerd, in het voorjaar van 2025 is deze naar verwachting gereed.
- Er heeft een uitbreiding van het jongerenwerk plaatsgevonden. Jongerenwerk is daarmee breder aanwezig in de wijk; in het Honk als stedelijke accommodatie, op scholen en is beter betrokken rond het thema stedelijke veiligheid.
- Woonzorgvisie: We hebben een uitvoeringsplan opgesteld voor onze opgaven rondom wonen, welzijn en zorg voor verschillende aandachtsgroepen. Prioriteit is gegeven aan de volgende actiepunten: vernieuwende en verschillende woonvormen /-concepten, i.c.m. inzet bestaand vastgoed, woningsplitsing en andere varianten, woningaanpassing en -toewijzing en monitoring.
- Beschermd wonen en maatschappelijke opvang regionaal: We geven uitvoering aan het regionale koersdocument psychisch kwetsbaar 2024-2028. In 2024 hebben we onder andere gewerkt aan de volgende thema's:
  - o Een nieuwe aanbesteding voor de producten beschermd thuis en eerst een thuis.
  - o Onderzoek naar mogelijkheden voor een regionale woonvoorziening voor mensen met een verslaving en Skaeve Huuse.
  - o De regionale transformatie van de maatschappelijke opvang in Brabant Noordoost-Oost en het verankeren van de straatdokter.
  - o De Aanpak dak- en thuisloosheid 2024-2028 is opgesteld, op basis van het nationaal actieplan. Tevens is de pilot Eerst een thuis jongeren van start gegaan in Oss.
- We hebben een uitvoeringsagenda psychisch kwetsbaar voor Oss opgesteld. Hierin is o.a. aandacht voor het vergroten van draagvlak voor de kwetsbare medemens bij inwoners en anti-stigma campagne, versterken van steunstructuren en ondersteuning voor de doelgroep, het bieden van inloopmogelijkheden.
- We hebben daarnaast onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een woon/tussenvoorziening voor de kwetsbare inwoners van Oss. Hieraan gaan we in 2025 verder uitwerking.
- We hebben de beleidsregels geactualiseerd en de aanpak woonoverlast wordt herzien.
- De voorbereidingen zijn getroffen voor een Stedelijk Team dat zich zal gaan richten op de toegang tot ondersteuning voor maatschappelijke opvang en ex-gedetineerden.
- Zorg en veiligheid: We hebben de aanpak voorkoming van escalatie (AVE) ontwikkeld. Er zijn procesafspraken gemaakt met alle betrokken partijen, er is een nieuw handboek opgesteld en geïmplementeerd, en er is een e-learning ontwikkeld. Daarnaast is er een procesteam opgericht waar complexe casuïstiek kan worden aangemeld en beoordeeld. Hiervoor is ook een nieuwe aanmeldsite met een verbeterd aanmeldformulier gemaakt.
- Met betrokken partijen hebben we de huidige aanpak van woonoverlast geanalyseerd en zijn verbeterpunten vastgesteld. Deze verbeterpunten moeten worden vertaald naar nieuwe beleidsregels inclusief een uitvoeringsaanpak, dit doen we in 2025.

2.2 Jeugdhulp

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Jeugdigen in onveilige situaties worden beschermd*
- *De hulp voor de jeugdige is zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *Er is passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben*
- *Er is een sterke (gemeentelijke) toegang die verbindingen heeft met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en onderwijs*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Wij bieden hulp aan alle jeugdigen die dat nodig hebben. Het gebruik van jeugdhulp blijft groeien; meer jeugdigen krijgen hulptrajecten toegewezen en hulptrajecten duren langer. Vanuit ons dashboard Sociaal Domein kunnen we data van de afgelopen drie jaar vergelijken. We zien extra groei bij ambulante begeleiding en specialistische GGZ. Belangrijk inzicht is dat we vooral kunnen sturen op de vermindering van inzet van jeugdhulp. Wij hebben daarvoor diverse kostenbeheersingsmaatregelen opgesteld. Niet alleen nodig om de kosten niet verder te laten toenemen, maar ook om te zorgen dat er hulp beschikbaar blijft voor de jeugdigen in de meeste kwetsbare posities. De maatregelen zijn onder meer gericht op het vergroten van het kostenbewustzijn bij onze toegangspartners, te normaliseren en jeugdigen zoveel mogelijk te ondersteunen in hun eigen gezin, netwerk en leefomgeving.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om méér voorliggende oplossingen en kortere doorlooptijden te realiseren, zijn we het experiment Samenwerkwijze Jeugd gestart in samenwerking met Ons Welzijn, GGD en zes regionaal werkende jeugdhulpaanbieders. In deze pilot experimenteren we ook met administratief arm werken. Wij volgen deze pilot met een onderzoek door Bureau Zunderdorp.
- De regionale website 'Als je uit elkaar gaat' is gelanceerd; met een lokale pagina sluit Oss hier op aan. Daarbij is begin 2025 het lokale scheidingsteam gestart. Hier kunnen ouders, kinderen, hun sociale netwerk en professionals terecht kunnen voor informatie, advies en hulp.
- Vanuit het programma 'Sporen naar kansen' werken we aan verbinding van jeugdhulp met passend onderwijs en kinderopvang. We evalueerden het dyslexiebeleid om te komen tot verbetering van de aanpak van dyslexie. Voor een goede ondersteuning van gezinnen werken we samen met het onderwijs en Ons Welzijn aan een plan voor brugfunctionarissen op alle scholen. We versterkten het expertiseteam kinderopvang om ook aan de gastouderopvang ondersteuning te kunnen bieden (zie programma 2). Dit sluit aan op onze visie op de Pedagogische basis om meer op te lossen in het normale leven, dicht bij het gezin en de leefomgeving. We verankeren dit gedachtengoed steeds breder in ons netwerk, zoals bij scholen, in de sociale teams en bij het jongerenwerk.
- De regionale werkgroep 'Veilig in Afhankelijkheidsrelaties' waarin wij actief participeren en een contactpersoon bieden, ligt sinds het najaar stil.
- Ondertussen hebben wij voor Oss een analyse en een zelfscan Kwaliteitskader Werken aan veiligheid gedaan en werken we aan een met integrale beleidsontwikkeling en –afstemming op het terrein van jeugdhulp, wmo en veiligheid. Het CJG past de ketenaanpak gefaseerd werken aan veiligheid toe en werkt volgens de Top3 Methodiek. Voor jeugdhulp gaat het dan om sturing op de inzet en samenwerking van Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en jeugdbeschermingspartners met de lokale teams bij bescherming van jeugdigen in onveilige situaties.
- Wij leverden onze bijdrage aan de regionale beleidsontwikkeling door voorzitterschap van het regionaal beleidsteam, projectleiderschap Transformatie-opgaven Jeugdhulp, afbouw Jeugdzorg+ (bovenregionaal), deelname aan werkgroep Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en deelname aan het regionaal regieteam. Osse medewerkers werken aan thema's als inrichting crisishulp NOB en gesloten jeugdzorg, afstemming onderwijs-jeugdhulp, ontwikkeling Jeugdbescherming, ervaringskennis, project 16-17 jaar, uitrol gedeelde verklarende analyse.
- De regionale aanpak Transformatie-opgaven voor nieuwe innovatieve vormen die ons zorglandschap kunnen verrijken en die een bijdrage leveren aan thuis- en gezinsgerichte hulp, heeft geen apart plan meer en is opgegaan in het nieuwe regionale uitvoeringsprogramma Jeugdhulp Noordoost Brabant.
- Met het Actieteam 16-27 realiseren we een integrale, vraaggerichte aanpak (waarbij de BIG5 het uitgangspunt zijn) waardoor kwetsbare jongeren (16-27 jaar) vanuit niet langer tussen wal en schip vallen. We implementeren de JIM aanpak.
- Voor verbetering van de dienstverlening aan gezinnen met zorgintensieve kinderen, lopen we met ONS welzijn een ontwikkeltraject. In dit traject leren we Om hoeveel gezinnen het gaat, wat deze gezinnen nodig hebben, hoe het zorglandschap eruit ziet en wat de impact op de betrokken organisaties is.

2.3 Integratie en opvang

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan volwaardig deelnemen aan de samenleving; waar nodig bieden we internationale werknemers, vluchtelingen en statushouders ondersteuning op het gebied van onder andere taal, huisvesting en welzijn*
- *We bieden opvang van vluchtelingen op een humane en veilige manier binnen onze mogelijkheden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Met de realisatie van de nieuwe locatie voor (asiel)opvang in Oss hebben we een belangrijke stap gezet. We bieden gelegenheid om mee te doen met aandacht voor taal, onderwijs en werk. Met ondersteuning voor wie dit nodig heeft. De draaglast en draagkracht van de opvang, directe omgeving en samenleving zijn in balans. Ook zijn stappen gezet gericht bij het versterken van participatie van internationale werknemers in Oss.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Opvang statushouders en vluchtelingen: in 2024 is de verhuizing van de opvang van en vluchtelingen naar de nieuwe locatie aan de Spitsbergerweg gerealiseerd. Er zijn in totaal 500 plekken structureel op deze locatie beschikbaar. De locatie voldoet aan de laatste kwaliteitseisen zoals geformuleerd in de Spreidingswet. Uitvoering hiervan gebeurt door de stichting Thuis in Oss op basis van een subsidie vanuit de gemeente Oss en een samenwerkingsovereenkomst met het COA. In deze samenwerking stemmen we de inhoudelijke programmering van de opvang af. Het is de bedoeling dat integratie in de Osse samenleving zo snel mogelijk plaats vindt. Zo is er een taaldocent aangesteld bij Thuis en wordt er met een gecertificeerde taalmethode gewerkt voor alle vluchtelingen. We starten op korte termijn met de pilot "Vluchtelingen aan het werk". Het hebben van (vrijwilligers-)werk is een van de beste manieren om te werken aan integratie. De statushouders die nieuwkomer worden in Oss proberen we zo vroeg mogelijk in het asielproces naar Oss te halen zodat de integratie sneller kan starten.
- Er is verder uitvoering gegeven aan de pilot participatie en integratie van internationale werknemers door ONS welzijn en stichting Barka. Zo zijn er inloopsprekuren bij Barka en wordt er (telefonisch) informatie, advies en hulp geboden op werk-, woon-, financiële en welzijnsvragen. Er is een laagdrempelige inloop in de pit-stop, er is een behoefteonderzoek gedaan en er zijn diverse voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd samen met relevante ketenpartners.
- We hechten waarde aan de bijdrage van internationale werknemers aan de Osse economie. We vinden het belangrijk dat deze werknemers een goede plek om te wonen hebben. Dat werkgevers en huisvesters zich verantwoordelijk voelen om voor die plek en een goed woon- en leefklimaat te zorgen. Helaas is dat niet altijd het geval. Met regelmaat constateren we misstanden bij de huisvesting van internationale werknemers. Met slechte leefomstandigheden voor de werknemers en overlast in de omgeving tot gevolg. Gekozen is om eerst de bestaande grootschalige huisvestingslocaties kwalitatief op orde te laten brengen en om de realisatie van nieuwe locaties voorlopig 'on hold' te zetten. Daarnaast gaat de aanpak overbewoning onverminderd door. Het risico dat bewoners op straat komen te staan door onze handhavingsacties is iets groter. We schenken daarom extra aandacht aan communicatie naar de bewoners en zorg & welzijn en andere benodigde instanties haken aan.
- Voor de toelichting over taallessen verwijzen we naar programma 2.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: zoveel mogelijk inzetten op oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een actieve rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Ik weet waar ik moet zijn met een hulpvraag	CEO monitor over 2023*	82%	66%	68%	n.n.b.	n.v.t.
Ik werd snel geholpen	CEO monitor over 2023*	83%	75%	78%	n.n.b.	n.v.t.
De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag	CEO monitor over 2023*	89%	82%	n.n.b.	n.n.b.	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo begeleiding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD4	1.557	1.616	1.731	1.790	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo dagbesteding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	378	371	367	362	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo kortdurend verblijf **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	5	5	3	3	9
Wmo kosten per inwoner met een Wmo indicatie (kosten uit de Suite)	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	€ 3.279	€ 3.359	€ 3.752	€ 3.865	n.v.t.

* CEO= cliëntervaringsonderzoek, dit wordt gedaan onder cliënten van gecontracteerde ZIN-aanbieders.

** Aantal inwoners sinds 2024 met in het betreffende jaar een actieve Wmo indicatie. Eerder werden beginstanden gerapporteerd. De aangepaste aantallen geven een beter beeld hoeveel mensen daadwerkelijk ondersteund worden.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2023
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	15,2%	11,4%	2024
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,2%	1%	2024
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	0,3%	2024
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	850	664	2024

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Met het Dashboard Sociaal Domein hebben wij inzicht in het gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp. Sinds de invoering van de nieuwe bekostigingssystematiek via pxq, kunnen wij de jaren 2002-2023-2024 vergelijken. Analyse daarvan geeft aanknopingspunten voor kostenbeheersingsmaatregelen. We doen er alles aan om te bepalen welke maatregelen de grootste invloed op kostenbeheersing hebben. We maken een verdiepingsslag door o.a. gebruik te maken van goede data-analyse. Zo zijn we beter in staat om betrouwbare prognoses te maken van toekomstige vraag om jeugdhulp.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. Door ontwikkelingen op demografisch gebied zien we dat ons systeem van sociale zekerheden onder druk komt te staan.

De zorgvraag neemt de komende jaren toe en wordt vaak ook nog complexer. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid ondersteuning boden aan het individu is het nu en in de toekomst noodzakelijk dat ook onze inwoners elkaar ondersteunen. Dit is niet alleen noodzakelijk vanuit een kostenperspectief, we moeten schaarste herverdelen, maar ook vanuit het perspectief van een krappe arbeidsmarkt. We hebben iedereen nodig.

Als gemeentelijke overheid willen we ondersteuning bieden om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. Wij werken aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss.

In het sociaal domein doen we dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. We sluiten daarom aan bij de mensen en wat zij aanvullend nodig hebben.
- Nabijheid. Wij zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap en partnerschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ondersteuning voor onze inwoners geven samen met partners vorm. We bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties en inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Naast passende dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van het sociaal domein sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Bij bestaanszekerheid gaat het om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via werk of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving. We werken daarom aan een inclusieve arbeidsmarkt met mogelijkheden voor mensen om te werken naar vermogen. Daarbij bieden we ondersteuning als mensen stress ervaren op het gebied van bestaanszekerheid. Het nieuwe beleidskader Aanpak Geldzorgen, maar ook de nieuwe participatiewet gaan daarin helpen.

Om de kansen op meedoen te vergroten investeren we in onderwijs. Zowel in de aansluiting op de arbeidsmarkt als met onderwijsinstellingen. We streven naar inclusief onderwijs en kinderopvang en passende ondersteuning voor jeugdigen en jongvolwassenen. Daarbij zijn basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitaal gebied van groot belang. Dit vertaalt zich in de aanpak laaggeletterdheid en geslaagde inburgeringstrajecten. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Werk en talentontwikkeling

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen die kan en wil werken, heeft werk of volgt een opleiding daarvoor*
- *Inwoners in Oss beschikken over basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden)*
- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De arbeidsmarkt is en blijft (heel) krap door de vergrijzing en ontgroening. Met alleen instroom vanuit het onderwijs (jongeren) op de arbeidsmarkt hebben we niet genoeg arbeidskrachten. We willen daarom -ook in de regio- onze bedrijven ondersteunen door anders te werken en zoveel mogelijk talenten te benutten. Belangrijk hiervoor is ook dat mensen zich hun leven lang blijven ontwikkelen. Onder de vlag van UNESCO Lerende stad Oss ontplooiën wij activiteiten die daar op aansluiten. Het onderzoek 'Osse Ontwikkeling Centraal' heeft duidelijk gemaakt dat veel inwoners graag trainingen en cursussen willen volgen om zo flexibel mee te kunnen blijven doen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Onze aanpak voor basisvaardigheden 'Meedoen begint bij de basis' is een element daarin. Ook blijkt uit het onderzoek dat Osse ondernemers voor hun werknemers hier graag op willen investeren. Gezamenlijk maken we een lokaal arbeidsmarktbeleid.

Ondanks de krappe arbeidsmarkt neemt het aantal mensen met een bijstandsuitkering toe, vooral door instroom van kwetsbare jongeren en statushouders. Wij blijven met een variatie aan dienstverlening ondersteunen bij het vinden van werk of een opleiding.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De tweejaarlijkse evaluatie van het partnership gemeenten-IBN is uitgevoerd en heeft geleid tot nieuwe afspraken voor 2025-2026. De huidige afspraken zijn over het algemeen voortgezet en de hoogte van de lumpsumfinanciering voor IBN is aangepast.
- Daarnaast zijn we aan de slag met het strategisch partnership met IBN voor de lange termijn (2035).
- Wanneer nodig plaatsen wij inwoners op een beschutte werkplek. Per februari 2025 hebben 147 mensen een indicatie beschut werk: 62% daarvan is aan het werk, 29% zit in een traject maar is nog niet geplaatst.
- De herziening van de Participatiewet (wetsvoorstel Participatiewet in balans) is opnieuw uitgesteld naar 1 januari 2026. Deze herziening past in onze visie. We bekijken hoe we al kunnen voorsorteren op de voorgestelde maatregelen genoemd in het wetsvoorstel.
- Jongeren met en zonder uitkering blijft een belangrijke en groeiende doelgroep, die voornamelijk bestaat uit vergunningshouders en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. De consulenten uit het jongerenteam benaderen deze jongeren actief en begeleiden ze naar school of werk en zorgen dat ze hun werk behouden via inzet van jobcoaching.
- Voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar met vraagstukken op meerdere leefgebieden werken we intern samen en betrekken externe partners, zodat er voor de jongeren integrale oplossingen worden gerealiseerd (zie ook programma 1).
- Wij ondersteunen statushouders met een breed pakket vanuit de wet Inburgering, gericht op integratie, taalvaardigheid en toeleiding naar werk. De taakstelling huisvesting statushouders vanuit het Rijk was voor 2024 was 170; wij hebben voor 187 statushouders huisvesting gerealiseerd.
- Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) zetten we actief in op het verbeteren van de basisvaardigheden van volwassen inwoners van Oss. In 2024 zijn de formele trajecten opnieuw (regionaal) aanbesteed.
- Voorbereiding en implementatie Regiesysteem Zorgned is een belangrijke ontwikkeling, die tegelijkertijd veel tijd heeft gevraagd; het is een integraal systeem voor de uitvoering sociaal domein, waarop ook Ons Welzijn is aangehaakt. Het ondersteunt de Samenwerkwijze. Voor inrichting van het systeem zijn

werkprocedures voor alle uitvoerende teams in het sociaal domein aangescherpt en gewijzigd, het systeem getest, trainingen ontwikkeld. De uitvoeringsafdelingen zijn hier, naast hun reguliere werkzaamheden, extra mee belast. De dienstverlening aan de inwoners is doorgestaan, de interne ondersteuning had weinig ruimte voor andere ontwikkelingen.

- Het beleidskader 'Meedoen begint aan de basis' is herijkt en vastgesteld. Wij hechten grote waarde aan uitbreiding van de Digi-Taalhuispunten, waar mensen terecht kunnen voor digitale ondersteuning en taalaanbod. Onze speerpunten zijn de bekendheid met het Taalaanbod, de samenwerking met partners in de keten (arbeid, schuldhulpverlening, onderwijs en zorg), het informele aanbod in de buurt en de betrokkenheid van de werkgevers. In 2024 zijn we gestart met de trainingen van der eerstelijns medewerkers in het herkennen van signalen van laaggeletterdheid. Ook hebben het DigiTaalhuis en het Informatiepunt Digitale Overheid een voorlichtingsfilmje gelanceerd om een breder publiek te bereiken.
- In 2024 bezochten ongeveer 300 inwoners het spreekuur van het DigiTaalhuis en gemiddeld per week 45 mensen het Taalcafé. We zien dat vooral Oekraïners hun weg weten te vinden naar het taalaanbod. In 2024 is er bij het KW1C een extra klas gestart op B1-niveau met Oekraïners. Ook onder de 143 aanmeldingen bij onze formele taalaanbieder Sagenn is een grote groep met Oekraïners.
- Doel in de regio Noordoost Brabant is dat eind 2024 7909 banenafspraken gerealiseerd zijn. Eind Q3 zijn er 8.115 actieve banenafspraken, 2,6% boven de taakstelling.
- Binnen de arbeidsmarktsamenwerking Noordoost Brabant Werkt is het regionale Werkcentrum ingericht. Hierin zijn het Werkgeversservicepunt, het RMT en het Leerwerkloket samengegaan en daarmee is er een digitaal centraal punt gekomen voor dienstverlening aan inwoners en werkgevers voor vragen rondom werk. Onze regio heeft actief bijgedragen aan de landelijke ontwikkeling en doet mee in de voorhoede.
- Voor de aanpak van de arbeidskrachte heeft Noordoost Brabant Werkt een Human Capital Agenda Noordoost Brabant gelanceerd. Hiervoor is een analyse van de krapte op de arbeidsmarkt uitgevoerd en is met de netwerkpartners gezamenlijk gekozen voor versterking van specifieke sectoren: zorg, onderwijs & kinderopvang, veiligheid, agrofood, energie, maakindustrie, bouw & infrastructuur, ICT.
- We versterken, naast de naamsbekendheid van de Osse bedrijven bij studenten/potentiële werknemers, de leer- en ontwikkelcultuur bij werkgevers én in het onderwijs via de lerende stad Oss en regionale projecten. Om dit te doen hebben we diverse activiteiten uitgevoerd als onder andere de jongerenbedrijvendag waar scholieren kennismaken met de bedrijven in Oss, dag van de techniek en de week van de techniek zodat zowel kinderen als ouders jaarlijks kennismaken met de mogelijkheden bij bedrijven. Ook organiseerden we een NEXT-lezing voor onderwijsprofessionals over vernieuwend onderwijs en de digitale werkplaats waar de HAN en Oss bedrijfsleven samenwerken aan praktijkgerichte opdrachten.
- We ontwikkelen lokaal arbeidsmarktbeleid. Daarvoor hebben we onder inwoners, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke instellingen onderzoek laten doen naar de kansen voor Leven lang ontwikkelen in Oss. We hebben een breder onderzoek Arbeidsmarkt Oss gedaan onder ondernemers en onderwijs. De eerste resultaten zijn gepresenteerd aan ruim 50 Osse partners die samen de Oss Arbeidsmarkt Community vormen. En middelbare scholieren in Oss en studenten KW1C en de Han hebben zich bezig gehouden over de vraag over jong talent behouden en binden in Oss.
- We hebben een nieuwe visie voor de Talentencampus uitgewerkt, in aansluiting op de Lerende Stad Oss. Het voorstel voor de passende wijze van besturen en de rol van de gemeente hierin, is nog in ontwikkeling.

2.2 Bestaanszekerheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Inwoners in Oss hebben bestaanszekerheid en kunnen meedoen in de samenleving*
- *Inwoners die in de knel komen maken maximaal gebruik van de mogelijkheden uit het armoedebeleid.*
- *Er is goede ondersteuning voor inwoners met beginnende geldzorgen tot en met problematische schulden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Eind 2023 hebben we het beleidskader Aanpak Geldzorgen 2023-2028 vastgesteld. Dit geeft richting aan de activiteiten voor mensen met vragen en problemen rondom inkomen en schulden. Daarbij maken we onderscheid in activiteiten voor iedereen met geldzorgen, ondersteuning van mensen in armoede en ondersteuning van mensen met schulden.

Wij hebben conform het nieuwe beleid de vergoedingen voor de regeling Meedoen is belangrijk verhoogd. Inwoners in Oss hebben nu meer ruimte om zelf te kiezen hoe zij hun maatschappelijke participatie vormgeven. Ook in 2024 hielpen veel mensen in onze gemeente elkaar bij de aanpak van geldzorgen. Er zijn verschillende vrijwilligersinitiatieven die inwoners in de knel helpen. Zij weten steeds meer inwoners te bereiken en weten elkaar en de gemeente goed te vinden.

Wij hebben met vroegsignalering, budgetcoaching en BB-Oss een grotere variatie voor ondersteuning bij problematische én beginnende geldzorgen. Daarmee kunnen we meer preventief werken zodat minder schuldhulpverleningstrajecten nodig zijn, en kunnen we betere nazorg bieden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Onze aanpak budgetcoaching is geëvalueerd. Dit instrument heeft een (relatief) hoog bereik en is een laagdrempelige manier om hulp te krijgen. Inwoners zijn tevreden over de dienstverlening en we bereiken veel (36%) jongeren.
- Team Schuldhulpverlening heeft een nieuwe naam gekregen: team Geldzorgen. Deze naam past beter bij de rol die we als gemeente hebben voor onze inwoners. We helpen mensen met geldzorgen op verschillende manieren: dat kan door vroegsignalering, budgetcoaching, met budgetondersteuning en -beheer, of door gesprekken bij het financieel spreekuur.
- Het minnelijk schuldhulpverleningstraject is verkort naar anderhalf jaar (conform de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening).
- De bedragen voor MIB en AZOSS zijn verhoogd. Ook zijn de zwemvouchers uitgebreid, nu kunnen kinderen uit minimagezinnen diploma's A, B en C halen met een voucher. Verordeningen zijn hiervoor aangepast.
- We hebben uitvoering gegeven aan de landelijke aanpak alleenverdienersproblematiek, waarmee wij gezinnen compenseren die door een fout in landelijke berekeningen te weinig inkomen ontvangen.
- Vanaf 1 januari 2024 geven we uitvoering aan het nieuwe debiteurenbeleid bij de Participatiewet. We schelden bijstandsschulden eerder kwijt. Zo kan de inwoner uit een vicieuze cirkel komen en zich weer richten op het voeren van een normaal leven zoals iedere andere inwoner. Het biedt perspectief op een stabiele financiële situatie en daarmee is de basis gelegd om te kunnen meedoen in de samenleving.
- Wij hebben het actieonderzoek 'In de dichterbijstand' van de universiteit van Humanistiek voortgezet. Met consulenten, interviewers (ervaringsdeskundigen uit Oss die begeleid worden door Movisie) en inwoners verkennen we de werkrelatie: hoe ervaren inwoners deze en welke acties kunnen uitgezet worden om deze te verbeteren.
- Gemeente en Ons Welzijn werken steeds meer gebiedsgericht samen in de sociale teams. Inwoners kunnen op verschillende manieren om ondersteuning vragen. Door een nauwere samenwerking kunnen we in het sociale team beter ondersteunen bij hulpvragen die gaan over meerdere leefgebieden. Zo staan we dichterbij de inwoners, en kunnen we beter inspelen op hun vraag en ontwikkelingen in de wijk. In alle gebieden is ook een financieel spreekuur, waar inwoners laagdrempelig binnen kunnen lopen met vragen bij geldzorgen.

- Het convenant 'Samen voor een Oss van morgen' is gezamenlijk met de bewindvoerders stopgezet. Dit instrument had niet het verwachte resultaat op de samenwerking met bewindvoerders. Deze samenwerking blijft belangrijk, daarom hebben we op 7 november 2024 een eerste gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd.
- De app Kwikstart is gelanceerd. Deze app kan jongeren helpen informatie te vinden over belangrijke informatie (bijv. zorg, wonen, onderwijs en geldzaken). Ook ontvangen alle jongeren die 18 jaar worden een kaartje waarmee we informatie geven over zaken die geregeld moeten worden als je 18+ bent.
- Bij het Talent Atelier hebben middelbare schoolleerlingen meegedacht hoe we financiële educatie voor scholieren vorm kunnen geven.
- Eind 2023 zijn we gestopt met de samenwerking met Stichting Jeugdfonds Sport en Cultuur. In 2024 heeft Stichting Leergeld Oss deze taken overgenomen. Zij helpen nu kinderen financieel zodat zij kunnen sporten of mee kunnen doen aan culturele activiteiten (zoals muziekles).
- In navolging van de Dag van de DigiD (2023) is in 2024 de DigiD on tour georganiseerd door de gemeente Oss, ONS welzijn en de bibliotheek Oss. Gedurende een week hebben we verschillende kernen bezocht. Hier zijn 3 bijeenkomsten gegeven met uitleg over DigiD, het belang daarvan en de gebruiksmogelijkheden en het belang. Daarnaast waren er 3 inloopmomenten waarbij inwoners met vragen over DigiD konden binnenlopen en door professionals en vrijwilligers werden geholpen. In totaal hebben we met deze tour ongeveer 130 inwoners bereikt.
- Daarnaast hebben vele bestaande initiatieven hun goede werk voortgezet. Zoals onze vrijwilligerspartijen die zich onvermoeibaar blijven inzetten voor hun medemens. Ook de financiële spreekuren en aanpak vroegsignalering blijven goed lopen. Bij BB-Oss zien we ook een significante toename van gebruik.

2.3 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onderwijs in Oss is inclusief en biedt kinderen gelijke kansen voor de ontwikkeling van hun talent*
- *Er is een goede aansluiting van jeugdhulp op ondersteuning in opvang en onderwijs*
- *Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We willen en gunnen dat elk kind zich kan ontwikkelen passend bij zijn/haar fysieke, mentale en creatieve mogelijkheden als voorbereiding op volwaardige en betekenisvolle deelname aan de samenleving van morgen. Dat betekent onder meer leren samenwerken en samenleven met alle verschillen en mogelijkheden die kinderen en jongeren hebben zonder uitsluiting en zoveel als mogelijk bij elkaar. Dat is de ambitie en opdracht van inclusief onderwijs. Het onderscheid tussen regulier en speciaal onderwijs zoals we dat nu kennen, krijgt een andere invulling, zal veel minder scherp worden en samengaan. De landelijke ambitie is dat in 2035 alle schoolgebouwen in Nederland 'inclusief' zijn. Dit wil zeggen zonder fysieke en onderwijsinhoudelijke drempels voor álle deelnemers. In 2024 zette Oss al concrete stappen. Onder meer door samen met schoolbesturen en samenwerkingsverbanden met bijeenkomsten en 'werkvloersessies' het thema inclusief onderwijs te verkennen en nieuwe onderwijshuisvesting te plannen waarin Speciaal Basisonderwijs en twee reguliere basisscholen samen onderdak krijgen en een inclusief onderwijsprogramma wordt opgesteld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten begint door in te zetten op een preventieve aanpak van schoolverzuim. Een integrale aanpak in samenspraak en afstemming met het onderwijs en ketenpartners. Ook in 2024 waren alle jongeren die het onderwijs zonder startkwalificatie hebben verlaten in beeld bij het RBL BNO. Het percentage voortijdig schoolverlaters in Oss daalde van 2,6% in 2021-2022 naar 2,3% in 2022-2023.

- Door vertraging van de wet van school naar duurzaam werk ontbreekt tot 1 januari 2026 de wettelijke grondslag om jongeren van 23-27 jaar te monitoren en te benaderen. In samenspraak met jongerenconsulenten van de gemeente Oss en het Actieteam 16-27 jaar wordt tot 1 januari 2026 waar nodig wel dienstverlening door het RBL BNO geboden aan jongeren van 23-27 jaar.
- We hebben de subsidieregeling kinderopvang herijkt met mogelijkheid voor het invoegen van extra subsidies bij veel doelgroepkinderen (>50% en >75% per groep) en extra opleidings-VVE subsidie per groep voor kleine aanbieders zodat thuisnabij VVE aanbod rendabel is.
- We zijn in 2024 gestart met de Voorleesexpres in de hele gemeente (als vervanger van de Leesexpeditie). Dit is beschikbaar voor een bepaald/beperkt aantal kinderen die hier echt voordeel van hebben.
- Op alle locaties voor kinderopvang wordt op basis van een wettelijke verplichting jaarlijks toezicht gehouden; voor gastouderopvang gaat het jaarlijks om 50% van de locaties. Het toezicht is in overleg met de GGD risico gestuurd en themagericht ingericht. Er is in 2024 sprake geweest van 1 groot handhavingstraject, waarna de houder op eigen initiatief de opvang heeft beëindigd.
- Wij hebben dyslexie beleid geëvalueerd en daaruit adviezen gekregen over welke interventies succesvol zijn voor het voorkomen van dyslexie, en over mogelijkheden om de dyslexietrajecten in de specialistische jeugdhulp passend in te zetten en ook terug te dringen.
- De pilot logopedische screening in de VVE-kinderopvang is geëvalueerd (de algemene GGD screening is enkele jaren geleden vervallen). Er is geen aanleiding voor vervolgactiviteiten in deze groep. De opvang zet op eigen initiatief, en in aansluiting op de pilot, wel in op kennisversterking rond spraak/taalontwikkeling en NT2. Aanvullend vindt nog een screening plaats op enkele niet VVE-kindgroepen.
- Wij ontwikkelen vanuit het OBEA een voorstel om te komen tot brugfunctionarissen op alle scholen; dat is ook ter vervanging van de familiecontactpersonen die op enkel scholen aanwezig waren. De Brugfunctionaris krijgt tot taak om (hulp)vragen van ouders, kinderen en jongeren vanuit school en bij voorkeur met de eigen wijk en omgeving – in de normale pedagogische omgeving van het kind - op te pakken en daarmee doorverwijzing naar (specialistische) jeugdhulp te voorkomen. In 2024 deden we met een kortlopende pilot en gesprekken met schoolbesturen en Ons Welzijn de eerste ervaringen,
- De pilot Onderwijszorgarrangementen (OZA) zijn afgerond. Samen met onderwijs, andere gemeenten en jeugdhulppartners voeren we gesprekken hoe we gezamenlijk de ambities rondom inclusie waar te maken. Zoals de experimenteerregeling waar we samen met het samenwerkingsverband 30 06 PO, de gemeente Maashorst, de Vlinder en Sterrenkijker aan mee doen en de ontwikkelingen rondom 'Wel In Ontwikkeling' waar we samen met andere partijen onder leiding van het samenwerkingsverband 30 06 PO, onderwijsaanbod voor hoogbegaafden in onze regio bespreken.
- Heel 2024 is in de Schadewijk in de vorm van KODOSS een breed naschools aanbod gerealiseerd gericht op versterking van de sociale ontwikkeling, talentontwikkeling en stimulering van ontmoeting van kinderen. Samen met kinderopvang, onderwijs en Ons Welzijn zijn spel, sport, cultuur en leeractiviteiten ontwikkeld en aangeboden die toegankelijk voor alle kinderen van 6 tot en met 12 jaar in de wijk.
- In samenwerking met het onderwijs en andere partijen sluiten we met twee tijdelijke projecten aan bij het landelijk subsidieprogramma Gelijke Kansen Alliantie (GKA). De looptijd van deze aanvullende financiering was twee jaar en liep eind 2024 af. Naast KODOSS (zie hierboven), betrof dit De Brugroute: een aanpak waarbij kinderen uit groep 7 en 8 laagdrempelig op thema's al in het voortgezet onderwijs les krijgen om zo betere doorstroomkansen te krijgen. De Brugroute is door de scholen eind 2024 afgebouwd omdat er geen perspectief op verdere uitbouw daarvan was.
- Bij casuïstiek inzake veiligheid rondom scholen werken wij actief samen met het onderwijs en ondersteunen met veiligheidsprotocollen en draaiboeken. Het heeft geleid tot meer structureel overleg met het onderwijs (vierhoeksoverleg).
- Wij hebben voor diverse scholen oplossingen gezocht voor groei van het aantal leerlingen, door interne verbouwingen of huisvesting van leerlingen in leegstaande lokalen elders. Daarnaast werken we voor diverse verouderde schoolgebouwen aan planvorming voor vervangende voorzieningen conform het Integrale Huisvestingsplan.
- Wij zijn gestart met de voorbereiding van de herijking en actualisatie van het bestaande Integraal Huisvestingsplan onderwijsvastgoed. Daarbij willen we goed zicht krijgen op het totale bestand aan onderwijsvastgoed.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. We werken aan erkende certificaten en praktijkverklaringen waarmee kennis en vaardigheden beter aantoonbaar zijn. Leven lang ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt. Naast werk, stimuleren wij andere vormen voor meedoen in de samenleving.

Wij streven naar inclusief onderwijs en organiseren hulp om de scholen heen.

Wij hebben een breed pakket aan armoedemaatregelen voor huishoudens in financieel zware situaties en passen maatwerk toe voor mensen die het nodig hebben.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Voortijdig schoolverlaters Oss	Dashboard VSV DUO	1,88%	2,58%	2,32%	n.n.b.	<2,0%
Bereik VVE doelgroep	Peutermonitor		110%	85%	78%	90%
Gebruik armoedeverzoeken huishoudens 120%	WISZ	73,9%	83,7%	83,4%	80,4%	80%
Gebruik armoedeverzoeken huishoudens p-wet	WISZ	90,4%	93,7%	94,5%	89,4%	90%
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	-3,1%	-1%	4%	5,7%	0%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	11,3	5,9	2023
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	16	26	2023
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	2,5%	2,4%	2023
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	2023
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2023
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000	277,5	302,7	2024
Personen 15-64 jaar met lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	219,7	191,6	2022
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	73,3	73	2023
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	69%	75,3	2024

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Voor uitvoering van diverse taken, bijvoorbeeld formele trajecten volwasseneducatie of inburgeringstrajecten, moeten wij iedere vier jaar een nieuwe aanbesteding doen. Wij merken dat gunning aan een andere partij zorgt voor discontinuïteit. De nieuwe partner moet de uitvoering opnieuw opzetten, voldoende menskracht in kunnen zetten etc. Logischerwijs vraagt dit opstarttijd; in de praktijk liggen uitvoeringstrajecten voor inwoners langere tijd stil.

Wij werken op verschillende thema's regionaal samen: bijvoorbeeld in het regionale Werkcentrum Noordoost Brabant, in het partnership met IBN. Wij willen beter afwegen hoe we optimaal gebruik kunnen maken van lopende regionale activiteiten en eventuele dubbelingen in dienstverlening kunnen voorkomen.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. Door ontwikkelingen op demografisch gebied, vooral de vergrijzing en ontgroening, zien we dat ons systeem van sociale zekerheden onder druk komt te staan. De zorgvraag neemt de komende jaren toe en wordt vaak ook nog complexer. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid ondersteuning boden aan het individu is het nu en in de toekomst noodzakelijk dat ook onze inwoners elkaar ondersteunen. Dit is niet alleen noodzakelijk vanuit een kostenperspectief, we moeten schaarste herverdelen, maar ook vanuit het perspectief van een krappe arbeidsmarkt. We hebben iedereen nodig.

Als gemeentelijke overheid willen we ondersteuning bieden om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. Wij werken aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss.

In het sociaal domein doen we dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. We sluiten daarom aan bij de mensen en wat zij aanvullend nodig hebben.
- Nabijheid. Wij zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap en partnerschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ze zijn hierbij in staat waardierend en zonder vooroordeel het gesprek aan te gaan. Ondersteuning voor onze inwoners geven we samen met partners vorm. We bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties en inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Voor het programma Ontmoeten, sport, gezondheid en cultuur vertaalt dit zich in het vormgeven van de sociale basis in voorzieningen, het stimuleren van gezond leven en ontmoeten en het bieden van een breed cultuuraanbod. Hier zien we een groot spanningsveld ontstaan op de (financiële) houdbaarheid van voorzieningen, verduurzaming en het maatschappelijk belang ervan. Daarnaast staat vrijwilligersinzet al langer onder druk, bij verenigingen en in het sociale leven.

Vanuit de sociale basis zijn voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten van groot belang, maar door de stijgende kosten en verschillende wensen niet altijd financieel houdbaar. We zetten daarom in op meervoudig gebruik van voorzieningen en vragen daarbij ook iets van gemeenschappen. Dit doen we via Thuis in de buurt, een nieuw op te stellen visie op bewegen en sport, het op peil houden van onze culturele voorzieningen.

We zijn ervan overtuigd dat het op deze manier ondersteunen van onze gemeenschappen bijdraagt aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners.

De belangrijkste speerpunten dit programma zijn:

- Ontmoeten mogelijk maken
- Sport en bewegen voor iedereen
- Gezond leven makkelijker maken
- Breed cultuuraanbod in Oss
- Vrijwilligers beter ondersteunen

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en geschikt voor de functies die er in uitgeoefend worden*
- *De vrijwilligersorganisaties voor gastheerschap, beheer en onderhoud worden adequaat ondersteund in hun werkzaamheden*
- *De wijk- en dorpshuizen zijn verduurzaamd voor het gebruik*
- *De programmering van de wijk- en dorpshuizen biedt de inwoners de kans om te laagdrempelig te ontmoeten, te participeren en/of hulp te krijgen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en geschikt voor de functies die er in uitgeoefend worden
Er zijn momenteel zeven gebouwen in beheer en drie in ontwikkeling voor ontmoetingsactiviteiten in Oss, en dertien bestaande dorpshuizen met één in ontwikkeling in de dorpen. We investeren in renovatie, herontwikkeling en multifunctioneel gebruik om de voorzieningen optimaal te benutten. We realiseren nieuwe ontmoetingslocaties in Oss Noordwest en Amsteleind. Voor enkele locaties, zoals Schadewijk en Maren Kessel, wordt de toekomst nog onderzocht. Het concept Integraal HuisvestingsPlan Ontmoeten helpt bij het plannen van de benodigde vastgoedaanpassingen.

De vrijwilligersorganisaties voor gastheerschap, beheer en onderhoud worden adequaat ondersteund in hun werkzaamheden

Vrijwilligersorganisaties ontvangen structurele ondersteuning via de Integraal Voorzieningen Beleidsmanager. We bieden hulp op financieel, juridisch en organisatorisch vlak, en bestuurders kunnen deelnemen aan netwerken en cursussen. Ook is er peer-to-peer ondersteuning via domeinbijeenkomsten en workshops. Besturen worden geholpen bij vraagstukken zoals fiscale wetgeving en duurzaamheidsmaatregelen. Deze aanpak zorgt voor professionalisering en continuïteit binnen de organisaties.

De wijk- en dorpshuizen zijn verduurzaamd voor het gebruik

De verduurzaming van maatschappelijk vastgoed is onderdeel van een Routekaart, die begin 2025 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Doel is dat alle gebouwen in 2030 duurzaam zijn en reeds zijn verschillende huizen verduurzaamd of lopen er projecten. Nieuwe gebouwen bouwen we duurzaam volgens de huidige wetgeving. In sommige gevallen, zoals in Maren Kessel, onderzoeken we eerst of de voorziening behouden blijft, voordat er geïnvesteerd wordt. Dit voorkomt desinvesteringen in vastgoed dat mogelijk herzien wordt.

De programmering van de wijk- en dorpshuizen biedt de inwoners de kans om laagdrempelig te ontmoeten, te participeren en/of hulp te krijgen

De subsidieregeling *Thuis in de Buurt* heeft de afgelopen twee jaar in 17 huizen geleid tot ontmoetingsactiviteiten en huiskamerinrichting. Inwoners kunnen laagdrempelig binnenlopen voor sociale activiteiten en maaltijden. De meerwaarde van gemeenschapshuizen voor het sociaal domein wordt zichtbaar gemaakt via 'visitekaartjes'. Het vastgoed en de programmering worden afgestemd op sociale behoeften, zoals eenzaamheidspreventie en inclusiviteit. Voor de komende twee jaar is opnieuw financiering beschikbaar om deze programmering te blijven ondersteunen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We stimuleerden en ondersteunden aan de hand van de subsidieregeling Thuis in de buurt.
- We hebben de nieuwe subsidieregeling Sociale basis vorm gegeven met dekking voor 2025 en 2026.
- We hebben de sociaal makelaar ingezet voor bouwen van netwerk en samenwerking.
- We hebben ingezet op training van besturen als het gaat om gastheerschap, vrijwilligersbeleid en sociale hygiëne.
- Diverse gemeenschapshuizen en ontmoetingslocaties zijn (her)ontwikkeld met aandacht voor duurzaamheid, functionaliteit en financiële haalbaarheid. Denk hierbij aan Ontmoetingscentrum de Meteor en Buurthuis Kortfoort.
- We hebben bestemmingsplannen en ontwerpen opgesteld en in sommige gevallen vastgesteld. Het (ontwerp) bestemmingsplan is vastgesteld voor De Bongerd in Macharen.
- We hebben subsidie- en financieringsmogelijkheden onderzocht en aangevraagd indien haalbaar gebleken. Dit hebben we gedaan voor 't Slotje.
- Co-creatie met betrokkenen zoals verenigingen, bewoners en zorginstellingen heeft geleid tot samenwerking en concrete plannen in Macharen en Maren-Kessel en bij Dorpshuis 't Slotje.
- Transformaties van gemeenschapshuizen naar multifunctionele ontmoetingsplekken met keuken- en huiskamerfuncties zijn gestart. Dit is een driejarig project. We hebben in 2024 een start gemaakt met vier wijkcentra. Drie centra hebben daarnaast plannen gemaakt tot een voorlopig ontwerp. Dit omdat de huiskamer/keuken onderdeel uitmaakt van een groter ontwerp. Buurthuis Kortfoort is opgeleverd.

2.2 Sport en gezonde leefstijl

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We vergroten de mogelijkheden om te sporten en te bewegen door buitensportaccommodaties open te stellen voor anders georganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Maar ook door de openbare ruimte aantrekkelijker te maken voor sporten en bewegen.*
- *We verbinden het gemeentelijk gezondheidsbeleid sterker aan de welzijn-en zorgketen en de doelstellingen van het Osse Sportakkoord*
- *We ondersteunen (sport)verenigingen om de maatschappelijke ontwikkelingen goed het hoofd te kunnen bieden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Op basis van het Osse Sportakkoord hebben we in 2024 de Osse Sport en Bewegvisie 2030 opgesteld. De adviescommissie Sociaal en Bestuurlijk ging akkoord met deze visie, waarop de raad de visie heeft vastgesteld in december 2024.

Op basis van de nieuwe visie versterken en vernieuwen we bestaand beleid waar nodig. We richten ons niet alleen op het verhogen van sportdeelname, maar ook op het stimuleren van een gezonde levensstijl en het vergroten van inclusie en diversiteit. We werken daarbij aan duurzame, veelzijdige en toegankelijke sportaccommodaties voor alle inwoners.

We blijven inzetten op het openstellen van buitensportaccommodaties voor sport- en beweegactiviteiten van sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders en ongeorganiseerde sporters.

We zetten sport en bewegen in om gezondheid te bevorderen en/of de sociale basis versterken. Sport en bewegen zijn belangrijke pijlers in het gezondheidsbeleid dat in 2025 vernieuwd wordt, waarvoor de aanzet gedaan is in 2024.

Samen met het Sport Expertise Centrum (SEC) werken we volgens onze aanpak 'vitale en veilige sportverenigingen' van het nieuwe vrijwilligersbeleid en zorgen we ervoor dat sportverenigingen ondersteuning krijgen vanuit het brede loket voor vrijwilligersorganisatie.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We ontwikkelen de Open Sportclub op het sportpark in Herpen voor voetbal, tennis, survival, urban sports en andere sport- en beweegactiviteiten.
- We zijn gestart met de uitvoering van het burgerinitiatief voor een accommodatie voor ontmoeten en sport in Overlangel (HONK).
- We hebben op sportpark Koppelsteeg (Berghem) en Amstelhoef (Ussen) extra kunstgras voetbalvelden aangelegd.
- De zorgpartners van de Proeftuin hebben een plek gevonden voor sporten, bewegen en ontmoeten op sportpark Amstelhoef en Bergsche Hoeve (Ruwaard).
- We openen het Urban Ox Park in het najaar van 2024 en direct een populaire plek voor jongeren om te sporten in de openbare ruimte.
- We zijn gestart met de bouw van de vervangende nieuwbouw van gymzaal Verdijkstraat.
- Scholen en gemeente zijn akkoord met het nieuwbouwplan van sportzaal Ussenstelt, de basisscholen De Lockaert en De Polderhof en SBO Het Baken.
- Het sportpark in Ravenstein ontwikkelen we voor woningbouw. Op de nieuwe locatie voor de fusievereniging Vesta'19 bij MFA Onder d'n Plag (Demen) leggen we een kunstgrasveld aan.
- We hebben succesvol subsidie aangevraagd voor het project 'Een brabantse GO! voor een gezonde leefomgeving' waarin we volgens de GO! Methode aan de slag gaan met gezondheid in gebiedsontwikkeling.
- We hebben een succesvolle aanvraag gedaan bij JOGG, IVN en Jantje Beton voor het landelijke gezonde buurten project, waarin we samen met bewoners een nieuwe speel-, beweeg-, ontmoet- en natuurplek in de Dichtersbuurt (Ruwaard) ontwikkelen.
- In samenwerking met programma Schadewijk hebben we het Leefplekmetr onderzoek opgezet en uitgewerkt.
- Voor de nieuwbouw van het Zwembad zijn in 2024 de volgende stappen gezet:
  1. Gebiedsontwikkeling; Er zijn onderzoeken uitgevoerd in het gebied om na te gaan waar functies op het gebied van sport, recreatie en educatie aan de Osseweg in Berghem mogelijk zijn (Vlekkenplan). Bureau Goudappel deed onderzoek naar de verkeersmaatregelen die nodig zijn voor het zwembad. Een verdiepend locatieonderzoek is uitgevoerd om te bepalen of het nodig is de gekozen locatie voor het zwembad te heroverwegen. Medio januari 2025 concludeerde het college dat hiervoor geen aanleiding is. Het college streeft ernaar in juni 2025 haar visie op het gebied, een kostenraming en een dekkingsvoorstel voor de gebiedsontwikkeling ter besluitvorming voor te leggen aan de raad. Daarna volgen de procedures voor wijziging van het omgevingsplan en de vergunningen.
  2. Ontwikkeling gebouw; het Voorontwerp is gerealiseerd, waarbij duidelijk is geworden dat er een probleem is met de beschikbare elektrische capaciteit (Netcongestie). Hiervoor zijn tijdelijke oplossingen uitgewerkt, waarbij een Warmte Kracht Koppeling (WKK), op basis van gas de beste optie lijkt. Dit wordt verder uitgewerkt in het vervolgproces. De Definitief ontwerpfase is gestart en wordt in q1 2025 afgerond, waarna besluitvorming door de raad gepland wordt.
  3. Exploitatie nieuwe zwembad; de mogelijke exploitatiemodellen zijn nader onderzocht en er is gewerkt aan een advies over het voorkeursmodel ter besluitvorming door de raad. De exploitatieprognose tot en met het VO toont dat de activiteiten binnen de door de raad vastgestelde financiële kaders blijven. Dit wordt opnieuw getoetst op basis van het Definitief Ontwerp.

2.3 Cultuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en voor iedereen toegankelijk om aan deel te nemen of om er van te genieten. We zetten in op gezamenlijke programma's van het culturele veld voor intensivering van cultuureducatie en cultuurparticipatie*
- *Onze culturele infrastructuur is breed, divers en sterk. We zetten in op het behoud van een eigentijds voorzieningenniveau*
- *Het subsidiebeleid voor de culturele sector is helder en sluit aan op de ambities in de cultuurnota. We zetten in op het afspreken van prestatie indicatoren met onze kernvoorzieningen om ontwikkelingen te kunnen monitoren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2025 hebben de culturele instellingen en verenigingen een groot aanbod aan activiteiten voor een breed palet aan doelgroepen gerealiseerd. We hebben diverse acties ondernomen om de culturele infrastructuur te versterken, dit is echter beperkt door uitval (minder uren beschikbaar op cultuur). Het subsidiebeleid is een programmaoverstijgend onderdeel.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het Voorlopig Ontwerp voor Theater De Lievekamp en Centrum van de Kunsten Muzelinck is door het ontwerpteam uitgewerkt naar het Definitief Ontwerp. Op basis van dat ontwerp berekenden we de stichtingskosten en de kapitaallasten. In de programmabegroting 2025-2028 hebben we stijgende rentelasten opgenomen voor een financiering tegen 3,3% rente. We hebben getoetst of de kapitaallasten passen in de businesscase van het nieuwe theater en de beschikbare subsidie van de gemeente. We zien – zij het beperkt – lijnen om de structurele kosten te beperken:
  - o Aanvraag van subsidies. We hebben een aanvraag gedaan voor de DEI+ subsidie.
  - o Daling van de rente op de kapitaalmarkt
  - o Het toepassen van restwaarde in de afschrijvingsmethodiek
  - o Optimalisaties in de fase van technisch ontwerp
- Daar staat tegenover dat de bouwrijzen blijven stijgen. In 2024 hebben we het ontwerp voor een stand-alone parkeervoorziening als terugvaloptie in hoofdlijnen uitgewerkt. De daarbij behorende lasten dienen te worden gedragen binnen het parkeerbedrijf, en komen niet ten laste van de exploitatie of stichtingskosten van het theater.
- We hebben voor de Groene Engel een structurele subsidieverhoging voorgesteld. Deze is onder voorbehoud van een herijkte opdracht toegekend in de programmabegroting. We zijn gestart met de herijking van de opdracht.
- De Muzelinck heeft een structurele subsidieverhoging toegekend gekregen.
- We hebben de kunstprijs voor het eerst uitgereikt.
- De Bibliotheek en het Stadsarchief zijn tijdelijk gehuisvest in de Koornstraat.
- Er zijn twee combinatie-functionarissen Cultuur gestart. Onder andere door middel van verenigingsondersteuning, evenementen en communicatie vergroten zij cultuurparticipatie.
- We hebben twee subsidie-aanvragen aan het Cultuurfonds Amateurkunsten toegekend.
- Via KunstLoc is een pilot uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in het publiek dat gebruik maakt van het Brabantse culturele aanbod. Doel is het leveren van concrete informatie en handvatten voor instellingen en beleidsmedewerkers om te komen tot keuzes in de bedrijfsvoering die renderen in een breder en groter publieksbereik. Deze pilot wordt geëvalueerd.
- We zijn gestart met de verduurzaming van het gebouw van de Volksuniversiteit. Zij zijn tijdelijk verhuisd naar het voormalige schoolgebouw van de J.F. Kennedy school.

2.4 Vrijwilligers

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben een meewerkende en faciliterende houding ten aanzien van vrijwilligers(organisaties) binnen alle afdelingen van de gemeente Oss*
- *We ontwikkelen het Vrijwilligerspunt Oss binnen de gemeentelijke organisatie, om vrijwilligers te stimuleren en te helpen als zij vragen hebben over gemeentelijke processen*
- *We laten onze waardering voor vrijwilligers blijken*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 zijn we gestart met het werven van een beleidsadviseur Vrijwilligerswerk, die ook het Vrijwilligerspunt zal gaan vormgeven. Deze werving is in eerste instantie niet gelukt, maar na een nieuwe wervingsronde wel. De beleidsadviseur Vrijwilligerswerk start in Q2 van 2025.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De raad heeft het Vrijwilligersbeleid vastgesteld. De hieruit voortvloeiende uitvoeringsagenda is in concept opgesteld. Door de moeizame werving van de beleidsadviseur Vrijwilligerswerk zal de agenda in 2025 verder vorm krijgen, vastgesteld worden en zal de uitvoering ter hand worden genomen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom gaan we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille verduurzamen. Denk aan de realisatie van het nieuwe Golfbad en de beoogde herbouw van het Zuiderstrandtheater voor Theater De Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming. We proberen zoveel mogelijk de 'natuurlijke momenten' te gebruiken voor het verduurzamen, zoals verbouw, nieuwbouw of groot onderhoud.

De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2020	2022	2023	2024	Streefwaarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeente.nl	74%	67%	**	**	75%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeente.nl	21%	17%	**	**	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeente.nl	55%	52%	**	**	63%
Volwassenen (18+) die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabanscan.nl	45%	43%	***	***	60%
Mensen met ernstig overgewicht (obesitas 18-64 jaar)	GGD Brabantscan.nl	18%	17%	***	***	12%

*De norm 'gezond bewegen' is sinds 2017 aangescherpt, vandaar de trendbreuk tussen 2016 en 2020/2022

**De burgerpeiling Waarstaatjegemeente is een tweejaarlijks peiling in de even jaren.

De eerstvolgende peiling is dit najaar (2024); de resultaten zijn waarschijnlijk begin 2025 beschikbaar.

***De GGD-volwassenenquête is een vierjaarlijkse peiling (m.u.v. 2022; extra peiling i.v.m. corona).

De eerstvolgende peiling is dit najaar (2024); de resultaten zijn waarschijnlijk medio 2025 beschikbaar

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie*	Jaar
Niet-sporters	48,3%	48,7%	2022

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Actiever stimuleren van clustering op kernaccommodaties sport

Verschillende sportparken hebben een matige bezetting. De kleinere verenigingen op de parken hebben te kampen met teruglopende ledenaantallen, minder vrijwilligers en financiële problemen. Het bestaande beleid om de buitensport te clusteren op zogenoemde kernaccommodaties kunnen we actiever/dwingender stimuleren. Hiermee creëren we een sterkere basis voor vitale verenigingen en goed benutte sportvoorzieningen. Vrijkomende sportaccommodaties kunnen/moeten we behouden als maatschappelijke locaties voor nieuwe (sport- en beweeg) initiatieven van inwoners en maatschappelijke ondernemers.

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

1. Inleiding

Eén van de grote opgaven in het Osse coalitieakkoord 2022-2026 is de verduurzaming van onze samenleving. In 2024 is de uitvoering gestart van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. We ondersteunen inwoners en bedrijven om te verduurzamen. Tegelijkertijd kijken we naar knelpunten op wijk- en gemeenteniveau, waar we in samenwerking met andere programma's en afdelingen zo integraal mogelijk werken. Na jaren van voorbereiding is in juli 2024 de realisatieovereenkomst voor Meanderende Maas getekend en is de daadwerkelijke uitvoering van het project gestart. De eerste hectares Bos van Oss zijn aangelegd en de voorbereiding van het resterende deel is volop in voorbereiding.

Het programma energie had de afgelopen jaren te maken met te weinig beschikbare personele capaciteit om projecten op te zetten, aan te besteden en te kunnen begeleiden. Dit is ook gebleken uit het Rekenkameronderzoek van december 2023. Daarom is gewerkt aan een algehele herijking van de organisatie en projecten om de doelstellingen van het programma te bereiken. Zie hiervoor de kadernota energietransitie (oktober 2024) en evaluatie en warmteprogramma (februari 2025). Leidend principe is dat wij onze inwoners en bedrijven ondersteunen bij het maken van de transitie en dat wij zorgen dat de randvoorwaarden daarvoor op orde zijn of komen. Daarbij is het 'no-regret perspectief' leidend. We blijven daarom volop inzetten in het verduurzamen van woningen door isolatie. De ambitie aardgasvrij in 2050 blijft onveranderd. Een lager energieverbruik draagt bij aan de onafhankelijk van Nederland én helpt om de maandelijkse energielasten te drukken. Bovendien is het een belangrijke stap in aanloop naar aardgasvrij worden.

Het beheer van de openbare ruimte blijft uitdagend: het biedt kansen om ambities van de gemeente te verwezenlijken op het gebied van onder andere klimaat, energie en mobiliteit, maar levert ook nieuwe behevraagstukken op als gevolg van aanzienlijke kostenstijgingen.

Wat betreft afval blijven we ons inzetten op het realiseren van onze afvaldoelstellingen: minder restafval, meer grondstoffen scheiden en hergebruiken, de CO₂-uitstoot beperken, de kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan de inwoners op peil houden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Klimaat en duurzaamheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Waterveiligheid: We houden Oss – samen met onze partners - veilig bij hoog water*
- *Wateroverlast, hitte en droogte: Onze stad, stadjes en dorpen zijn beter toegerust op langere perioden van zware neerslag of grote hitte. We pakken knelpunten aan en we vergroenen de stad en de kernen*
- *Klimaatrobuuste ecosystemen: We behouden de huidige ecosystemen en zetten verder in op versterken en creëren van klimaatrobuuste ecosystemen zowel in het stedelijk al landelijk gebied.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het programma Klimaatadaptatie heeft in 2024 verder vorm gekregen met het opstellen en vaststellen van een uitvoeringsprogramma voor 2024-2028. Dit is een concrete vertaling van de eerdere koersnota Klimaatadaptatie en geeft onze prioriteiten met bijbehorende financiële middelen weer voor de komende jaren. Na vaststelling in juni 2024 zijn we ook al gestart met de uitvoering van dit programma. Dit verloopt voorspoedig.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2024-2028 is in juni vastgesteld door de gemeenteraad.
- We werken aan de Osse invulling van de landelijke 'maatlat groene en klimaatadaptieve gebouwde omgeving'. De planning was om deze in 2024 vast te stellen. Door intensief overleg met verschillende afdelingen binnen het gemeentehuis en externe partijen, zoals woningcorporaties, bouwers, en belangenorganisaties, is deze planning iets uitgelopen. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de Osse maatlat en kan deze voor de zomer van 2025 worden vastgesteld.
- Voor het project Meanderende Maas zijn in 2024 de ruimtelijke ordeningsprocedures doorlopen. In 2025 start, na jaren van voorbereidend werk, de realisatie van de 26 kilometer lange dijkverbetering.
- Het Bos van Oss is in 2024 fysiek geworden: de eerste bomen zijn in februari aangeplant. Ook is er verder gewerkt aan de planuitwerking, zijn er gronden aangekocht en meerdere plantmomenten georganiseerd.
- Er zijn in 2024 in het bebouwd gebied ook op diverse plaatsen bomen geplant. Hierbij kiezen we steeds vaker voor inheemse soorten (voor zover beschikbaar bij de kwekers). De beschikbaarheid van biologisch gekweekte bomen is nog zeer beperkt, die worden dus amper/niet toegepast.
- In het centrum van Oss heeft veel 'overbodige' verharding plaatsgemaakt voor vakken met vaste planten. Ook zijn in het centrum en elders in onze gemeente boomspiegels vergroot. Dit zorgt voor meer infiltratie van hemelwater waarvan bomen direct profiteren maar ook minder afstroming richting het riool.
- We werken verder aan het oplossen van de bestaande regenwaterknelpunten: in 2024 hebben we de knelpunten in Vorstengrafdonk, het Walkwartier, de Nieuwstraat in Ravenstein en de Tulpstraat in Oss gerelateerd aan het knelpunt Kortfoort, aangepakt. Ook zijn de oplossingen die nodig zijn bij de Dommelstraat, Kanaalstraat en waterberging vogelreservaat in Oss voorbereid en klaar voor uitvoering in 2025.
- In 2024 en januari 2025 zijn de 407 adressen in de Van der Duyn – van Maasdamstraat en omgeving actief benaderd of zij bij de geplande herinrichting van de openbare ruimte ook hun eigen regenpijp af willen koppelen van de riolering.

2.2 Energietransitie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

Oss reduceert de CO₂-emissie met 55% in 2030 in vergelijking met de CO₂-emissie in 1990

Binnen het programma Energie werken we daarom aan de volgende doelstellingen:

- 11% energiebesparing in 2030 ten opzichte van 2017.
- Grootschalige duurzame opwek van energie: 1,008 PJ duurzame energie in 2030, waarbij de restant RES opgave van 0,514 PJ vergund is in 2025.
- Volledig energieneutraal in 2050
- De gebouwde omgeving is in 2050 volledig afgekoppeld van het aardgasnet

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De cijfers uit de doelstellingen worden gemonitord en 1x per jaar gerapporteerd aan de raad. In het najaar van 2024 is de uitwerking hiervan in de raadsinformatiebrief 'monitor Oss energieneutraal in 2025' met de raad gedeeld. Deze cijfers corresponderen met de cijfers uit de RES-monitor.

- Doel energiebesparing 11% in 2030 t.o.v. 2017: voortgang energiebesparing 6,8% in 2022 t.o.v. 2017.
- Doel opwek 1,008 PJ in 2030: voortgang opwek 0,1654 PJ in 2021.
- Doel aardgasvrij in 2050: 2.013 woningen van de 43.474 woningen zijn aardgasvrij in 2023, waarvan 286 bestaande woningen aardgasvrij zijn gemaakt.
- Doel lokaal energiesysteem conform zes randvoorwaarden Nationaal Plan Energiesysteem PE: voortgang wordt vanaf 2025 gemonitord.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het programma energie heeft de afgelopen jaren te maken met te weinig beschikbare personele capaciteit om projecten op te zetten, aan te besteden en te kunnen begeleiden. Dit is ook gebleken uit het Rekenkameronderzoek van december 2023. Daarom is gewerkt aan een algehele herijking van de organisatie en projecten om de doelstellingen van het programma te bereiken. Zie hiervoor de kadernota energietransitie (oktober 2024) en evaluatie en warmteprogramma (februari 2025). Daarnaast is er in 3 jaar tijd een hoop veranderd en zijn er voortschrijdende technische en maatschappelijke ontwikkelingen die onze aanpak beïnvloeden. Dit tezamen heeft geleid tot een herbezinning van onze aanpak.
- In juni en oktober hebben we sessies voor de gemeenteraad georganiseerd. Enerzijds over hun rol in de energietransitie in de breedte. Anderzijds over de nieuwe wet- en regelgeving en wat daarin de rollen zijn van het college en de raad.
- De vergunning voor windpark Elzenburg-deGeer is onherroepelijk geworden na een uitspraak van de Raad van State in juni 2024, het project is herstart.
- Het voorkeursalternatief voor Windpark Duurzame Polder is eind 2024 ter inzage gelegd.
- De samenwerking rondom pocket Wijchen is opgestart. Locatie voor het 380/150 kV-station is definitief Wijchen geworden. Onderzoek naar verbinding in Oss is nog gaande.
- De gesprekken over de samenwerking met regionale netbeheerder Enexis zijn gestart en moeten leiden tot een samenwerkingsovereenkomst (SOK).
- We hebben met een witgoedactie 800 huishoudens die te maken hebben met energie-armoede geholpen met een nieuwe, energiezuinige koelkast.
- Er is een inkoopactie gehouden waarbij inwoners collectief hebben kunnen investeren in energiezuinige maatregelen. De respons was beperkt, ons inziens is er verzadigingspunt bereikt aangezien inmiddels ook veel andere organisaties inmiddels collectieve inkoopacties organiseren. Het is de vraag of deze taak nog specifiek bij een gemeente thuis hoort. .
- Op 17 oktober 2024 is de Kadernota Energietransitie vastgesteld door de gemeenteraad.
- Op 5 november heeft het college de beleidsnota burgerinitiatieven energie vastgesteld.

2.3 Milieu en openbare ruimte

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We werken via het Stappenplan Duurzaamheid aan verduurzaming van de openbare ruimte door duurzamere inrichting, duurzaam materiaal en materieel.*
- *In de visie op de ondergrond werken we aan een ruimtelijke ordening van de ondergrond waarbij we rekening houden met alle bestaande én nieuwe opgaven zoals nutsvoorzieningen, glasvezel, klimaatadaptatie, energietransitie, etc.*
- *Door een integrale aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte geven we invulling aan de kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte zoals door de raad vastgesteld.*
- *We passen ons beheer en onderhoud aan het veranderend gebruik van de openbare ruimte en het veranderende gedrag.*
- *We verminderen zo veel mogelijk het ontstaan van afval door in te zetten op afvalscheiding via het inzamelsysteem en afval geschikt te maken voor recycling en hergebruik.*
- *We hanteren een integrale, gebieds- en ontwikkelingsgerichte benadering van milieutaken, afgestemd op maatschappelijke opgaven*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 is de Omgevingswet ingegaan. De Omgevingswet biedt kansen om voor onze inwoners een goede milieukwaliteit te bieden, passend bij de lokale situatie. Elke gemeente moet namelijk eigen milieuregels opstellen. In 2024 zijn we gestart met het opstellen van de eerste milieuregels, namelijk rondom de thema's stortplaatsen, geluid en geur.

Het stappenplan duurzaamheid geeft concrete handvatten om duurzaamheid actief te borgen in onze projecten en werkzaamheden. We passen ons beheer en onderhoud aan aan het veranderend gebruik van de openbare ruimte en het veranderende gedrag.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We verlaten de koers uit ons huidige afvalbeleid, die nu gericht is op vermindering van de hoeveelheid restafval en ontwikkelen een nieuwe koers voor het huishoudelijk afval richting 2030. Op weg naar een circulaire economie wordt er Europees en nationaal een omslag gemaakt: van 'minder kilo's restafval' naar 'meer en schone grondstoffen en hergebruik daarvan'. We gaan ons afvalbeleid in lijn brengen met deze nieuwe focus. Hiertoe zijn we gestart met een opinienota 'Koers huishoudelijk afval Oss 2030' in oktober 2024. Opiniërend is gesproken over ambities en uitgangspunten voor de nieuwe koers en voor de uitvoering ervan. De uitkomsten verwerken we, samen met de uitkomsten van een tweede opinienota over afval (maart 2025) in het nieuwe afvalbeleid, dat in juni 2025 voor vaststelling wordt aangeboden aan de raad.
- Daarnaast onderzoeken we in het nascheidingsinitiatief van een aantal Brabantse gemeenten, waaronder Oss, of nascheiding van PMD-afval en andere recyclebare stromen (bijv. (groente-, fruit- en etensresten, luiers) uit het restafval van de hoogbouw mogelijk en wenselijk is om te komen tot meer herbruikbare grondstoffen die nog in het restafval zitten. We werken via een zorgvuldig proces toe naar een besluit over deelname in een concrete samenwerking op nascheiding in Q2 2025.
- Met het Stappenplan duurzaamheid openbare ruimte zetten we de ingeslagen weg voort. Wat betreft CO2-reductie: waar mogelijk minder verharding (synergie klimaatadaptatie), hoogwaardig hergebruik materialen (in ruimtelijke projecten, afhankelijk van restwaarde van de materialen en locatie voor opslag). Ook heeft in 2024 een voorverkenning plaatsgevonden voor opslag van materialen voor hergebruik. Verder gebruiken we bijvoorbeeld duurzamer asfalt, duurzamere diesel voor ons hele wagenpark (HVO100) en hebben we in 2024 4 poolauto's vervangen voor elektrische poolauto's.
- In 2024 hebben we een start gemaakt om een visie op de ondergrond op te stellen. Een startbijeenkomst is gehouden en met een aanbestedingstraject is een procesbegeleider aangesteld. De verwachting is dat de visie eind 2025 gereed is en in 2026 ter besluitvorming voorgelegd kan worden.

- De themagroep stortplaatsen is in 2024 verdergegaan met de implementatie van de stortplaatsregels en de taken die voortkomen uit de bevoegdheidswijziging. Zo is met eigenaren van de stortplaatsen in de gemeente gecommuniceerd over de nieuwe bevoegdheidsoverdracht en de regels. In 2025 worden na maatschappelijke consultatie de regels vastgesteld en geïmplementeerd in gemeentelijk beleid.
- Om het centrum te 'vergroenen' zijn in Q4 2024 extra groenvakken gerealiseerd langs het fietspad Heschepad en bij de grote kerk.
- In 2024 is de "Vooruitblik laadinfrastructuur en realisatiekader 2024-2030" vastgesteld. Ook is in Q3 2024 de nieuwe concessie gegund door de provincie Limburg en Noord-Brabant (met samenwerkende gemeenten) aan Vattenfall. Sindsdien werken we volgens die kaders.
- In het kader van uitvoering klimaatadaptatie hebben we enkele hemelwaterknelpunten opgepakt. Onder andere hemelwaterberging en afkoppelen verhard oppervlak Nieuwstraat Ravenstein, verbetering watersysteem bedrijventerrein Vorstengrafdonk. De wateroverlast Kortfoort is deels aangepakt middels project Joannes Zwijsenlaan, overige projecten zijn in voorbereiding.
- In 2024 heeft het Algemeen bestuur van de Veiligheidsregio besloten dat het beheer brandkranen terugkomt naar gemeente. Is in 2024 zijn gesprekken gevoerd tussen Veiligheidsregio, BrabantWater en gemeente wat dit voor de gemeente betekent. Hiervoor komt in 2025 een voorstel naar het college.
- Onderdeel van de groenambities (Koersnota klimaatadaptatie) is de omvorming intensief beheer naar ecologisch beheer. We streven ernaar om binnen de beschikbare middelen maximaal in te zetten op ecologisch maaibeheer. Dit betekent concreet een verschuiving van "intensief" te maaien percelen naar ecologisch maaibeheer. Hierbij wordt het maaisel na het maaien, verzameld en afgevoerd. Dit komt de biodiversiteit ten goede.
- We hebben een visie op zwerfafval gemaakt. Dit gebruiken we intern als werkdokument.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. Daarbij wordt de combinatie gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Global Goals) die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	70,2%	1)	73,8%		>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Sober Sober	Sober Sober	Basis Sober		Centra Goed Overig Sober
Kostendekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%	100%	100%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer voor afval. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. Voor de omvang van huishoudelijk restafval per inwoner gebruiken we de grootteklasse van 50.000 tot 100.000.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval per inwoner	126 kg	148 kg	2023
Hernieuwbare elektriciteit	19,6%	Geen data	2022

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Om klimaatadaptief handelen goed te verankeren in ons werk als gemeente is aandacht nodig voor de 'brug' tussen beleid en uitvoering. We hebben in 2024 veel profijt gehad van de inzet van ingehuurde projectleiders en -medewerkers. Zij kunnen deze brug goed slaan. De inzet van externe inhuur stelt ons daarmee in staat goed uitvoering te geven aan het programma, maar tegelijkertijd is dit steeds tijdelijk van aard en wordt hun kennis en kunde niet behouden in onze organisatie. Bovendien eist dit een deel van ons budget op.

Of we met huidige koers de landelijke minimumeisen voor Schoon en Emissieloos Bouwen voor 2030 kunnen borgen, is nog niet goed aan te geven. Gemeente Oss heeft er voor gekozen om het Convenant SEB vooralsnog niet te ondertekenen. Ervaringen in onze projecten zijn positief (schonere lucht, minder geluidsoverlast, minder onderhoud machines, minder ziekteverzuim aannemer). Om de landelijke minimumeisen in 2030 te behalen moeten we nog wel stappen zetten.

Het opstellen van milieuregels en het opstellen van herijkt milieubeleid doen we nu gelijktijdig. De regels zijn snel nodig, om initiatieven van de juiste randvoorwaarden te voorzien. Maar goede regels kunnen we alleen maken op basis van de goede beleidsuitgangspunten. Dit is een dilemma, want een dergelijk zorgvuldig proces vraagt meer tijd.

Programma 5. Economie

1. Inleiding

Onze brede welvaart is opgebouwd door eigenzinnige start-ups, trotse familiebedrijven, toonaangevende multinationals en een gevarieerd midden- en kleinbedrijf. Ze werken in ketens waar zij de meeste waarde kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld doordat zij nieuwe producten en diensten ontwikkelen en ontwerpen, die vaak dicht bij de eindgebruiker staan. Onze arbeidsproductiviteit is hierdoor groot en een belangrijke stuwende kracht voor economische groei en welvaart. Een gezond ondernemersklimaat, voor ruimte voor bedrijven en voldoende arbeidspotentieel zijn essentieel om de toekomst van een welvarend en leefbaar Oss te waarborgen. Samen met het bedrijfsleven, het onderwijs, andere overheden en regionale en landelijke organisaties bouwen we aan een duurzame, vitale (lokale en regionale) economie die klaar is voor de toekomst. Daarbij zetten we in op een goede afstemming met onderwijs en bedrijfsleven en een goed kwantitatief en kwalitatief aanbod van arbeid. In onze stad zijn meerdere sectoren prominent aanwezig: life sciences, logistiek, maakindustrie, bouwsector en agrifood. En dat mag gezien worden. We dragen dat actief uit in onze gesprekken op verschillende niveaus, netwerken, bijeenkomsten, evenementen en social media.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ruimte voor bedrijven

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In de economische strategienota 2021-2025 zijn de doelstellingen en actiepunten beschreven. Kort gezegd werken we aan de volgende doelstelling(en):

- *Stimuleren ondernemerschap (sector en gebiedsgericht)*
- *Uitbouwen economische ecosystemen (sector gericht)*
- *Inzetten op toekomstige arbeidsmarkt en talent (sector en gebiedsgericht)*
- *Stimuleren duurzaam en toekomstbestendig ondernemen (opgave gericht)*
- *Ruimte maken voor ondernemen (gebiedsgericht)*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 stonden ondernemers opnieuw voor grote uitdagingen zoals de krapte op de arbeidsmarkt en de krapte op het elektriciteitsnet. Door onze inzet op de Energietransitie, Circulaire Economie en Arbeidsmarkt hebben we de ondernemers ondersteund bij deze uitdagingen. Met het stimuleren van (innovatief) ondernemerschap, het uitbouwen van ecosystemen en het verkennen van nieuwe ruimte voor werklocaties bouwden we verder aan het fundament van onze nieuwe economie. Landelijk gelden dezelfde uitdagingen. We zijn daarom bestuurlijk stevig vertegenwoordigd in economische platformen, zoals VNG, G40 steden netwerk, Agrifood Capital en Regio NOB.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de strategienota economie geëvalueerd, als start voor het opstellen van strategische agenda economie in 2025.
- We zijn gestart met het in beeld brengen van het (circulair) ecosysteem bouw. Dit mondt uit in een bouwplan in februari 2025. Daarna volgt een portfolio.
- We hebben een grondstoffenanalyse uitgevoerd en zijn gestart met het opstellen van circulair beleid.
- We zijn gestart met het verkennen van intensiveringsmogelijkheden op bestaande locaties zoals Danenhoef met als doel ruimte te winnen om daarmee te kunnen voorzien in ruimtebehoefte van gevestigde en groeiende bedrijven.
- We namen actief deel aan de samenwerking Life Sciences Regio Pharma Oss, Nijmegen en Land van Cuijk, en zetten deze samenwerking in 2025 voort.
- We onderzoeken een doorontwikkeling van het zakelijk energieloket, zodat de dienstverlening nog beter aansluit bij de ondernemers.

- Op het thema Arbeidsmarkt werk(t)en we nauw samen met Programma 2, mede in het kader van UNESCO Learning City en in een coalitie met onderwijs en bedrijfsleven.
- Naar aanleiding van door ons uitgevoerde onderzoek naar Leven Lang Ontwikkelen en Arbeidsmarkt Oss onder inwoners, ondernemers en onderwijspartners, heeft zich een community Arbeidsmarkt Oss gevormd, die de komende jaren wil samenwerken voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt.
- Wij stimuleerden contacten en verbinding tussen studenten en ondernemers in leeromgevingen en samenwerkingsprojecten, zoals de HAN Werkplaats Duurzaam organiseren en Het Talent Atelier van KW1C.
- We stonden we op diverse beurzen van onderwijsinstellingen, zoals KW1C, HAN, TU/E en WUR. We ondersteunden initiatieven als Week van de Techniek, Weekend van de Wetenschap, Jongerenbedrijvendag.
- Het incubatorprogramma op Pivot Park hebben we in 2024 als aandeelhouders (gemeente / provincie) onthoud gezet. In 2025 wordt gewerkt de ontwikkeling van een campusvisie en in dat kader pakken we het onderzoek naar de haalbaarheid weer op. Pivot Park is in 2024 zelf een kleinschalig Incubatorprogramma voor start- en scale ups begonnen.
- Op Pivot Park is het Marie-Curie gebouw geopend door Prins Constantijn.
- We organiseerden de dag van de Duurzame Verpakkingen.
- We bestendigden 10 jaar samenwerking met de HAS.
- We hebben een aanbesteding doorlopen zodat we in januari 2025 kunnen starten met het opstellen van een havenvisie.
- Binnen de regio NOB hebben we een nieuw afsprakenkader gemaakt over bedrijventerreinen en zijn we een start-up/scale-up ecosysteem gestart.
- Ondanks personele wisselingen en het feit dat een aantal functies een gedeelte van het jaar niet was ingevuld hebben veel zaken toch doorgang gevonden in 2024. De rest van de geplande activiteiten schuiven we door naar 2025.

2.2 Landbouw

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een gebiedsgerichte aanpak om te komen tot:*
  - o *Een gezonde, economisch volhoudbare agrarische sector door het faciliteren van een goed ondernemersklimaat vanuit het perspectief van kringlooptlandbouw*
  - o *Een ecologisch verantwoorde agrarische sector waarbij verbetering van lucht, water, bodem en biodiversiteit bereikt wordt*
  - o *Een agrarische sector die maatschappelijk verbonden is met de omgeving door ontwikkelingen in samenspraak tot stand te brengen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het bereiken van deze doelstellingen vraagt om een doorlopende inspanning. We hebben in 2024 veel activiteiten ondernomen om deze doelen te bereiken. Een belangrijke stap daarin is de verdere professionalisering van de samenwerking tussen gemeente en agrarische ondernemers in Oss.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een uitvoeringsagenda voor de agrarische transitie voor de oostelijke polder opgesteld en afspraken gemaakt met de ACO (gezamenlijke agrarische ondernemers) om dit uit te gaan voeren. Hiermee faciliteren we hoogproductieve kringlooptlandbouw.
- We hebben een verkennend milieuonderzoek opgeleverd voor de ecologische effecten van het BOD voor de westelijke polder.
- We hebben de ACO gefaciliteerd en middelen ter beschikking gesteld voor een kwartiermaker die de ACO ondersteund heeft in haar oprichting en ontwikkeling.

- Fieldlab; we hebben gewerkt aan een subsidieaanvraag voor de verdere ontwikkeling van de ACO (toegekend).
- We zijn gestart met het ontwikkelen van een haalbare businesscase voor het sluiten van de nutriëntenkringloop (mestkringloop). Dit loopt door in 2025.
- We hebben pas op de plaats gemaakt met het VAB beleid (Vrijkomende Agrarische Bebouwing); er is nu geen aanleiding om dit beleid nader uit te werken, in verband met de lopende uitkoopregelingen en het lage aantal verwachte stoppers.
- We zijn gestart met te onderzoeken welke gronden het meest geschikt zijn voor agrarisch gebruik, dit in relatie tot de productie van voedsel en voer.
- We zijn gestart met het ontwikkelen van een communicatiestrategie voor de landbouw. We ontwikkelen deze door in 2025.

2.3 Recreatie en toerisme

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We streven naar versterking van de vrijetijdssector (werkgelegenheid)*
- *We zetten in op voldoende (vrij toegankelijke) mogelijkheden om dichtbij huis te kunnen ontspannen*
- *We streven naar meer kwaliteit van het aanbod passend bij de lokale behoeften (tevredenheid over recreatieve voorzieningen)*
- *We werken aan een goede balans tussen natuurwaarden en recreatieve waarden door spreiding van recreatie in het gehele gebied*
- *We informeren, inspireren en enthousiasmeren inwoners en bezoekers samen met onze stakeholders recreatie & toerisme in het Platform TrefhetinOss om erop uit te gaan in de regio*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In sterke samenwerkingsverbanden en marketingcoalities werken we aan de versterking van de vrijetijdssector. Dit doen we met bekende partners buiten onze gemeentegrenzen zoals de Maassamenwerking, gemeenten in Noordoost Brabant en met VisitBrabant. We versterken onze vrijetijdsector ook met onze partners binnen de gemeentegrenzen. We werken samen aan de marketingcommunicatie vanuit het Platform 'Tref het in Oss'. We zetten routes en routestructuren in voor het spreiden van recreatie. En we faciliteren diverse (ondernemers)projecten ter versterking van recreatief-toeristische voorzieningen zoals de Lithse Ham, Jachthaven de Groot, Hoessenbosch en de Geffense Plas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We begeleiden de nieuwe exploitant van de Geffense Plas in de uitwerking van zijn ontwikkelplan. We brachten in beeld welke acties nodig zijn, om de Geffense Plas op basis van onze Ambitienota en het ontwikkelplan van de exploitant, optimaal tot uitwerking te laten komen en werkten deze uit (aansluiten openbare ruimte op ontwikkelplan, aansluiting natuurpoort Strand Tien – Geffense Plas) en pakken in 3e kwartaal 2025 het vervolg op.
- Voor de toekomstvisie voor De Lithse Ham zijn we gestart met het maken van een ontwerp om het openbaar strandbad kwalitatief te versterken. Dit ontwerp wordt in 2025 opgeleverd.
- We zijn gestart met het ontwikkelen van een plan om de recreatieve poort Hoessenbosch kwalitatief te versterken. Dit doen we samen met de omgeving. Het ontwikkelperspectief wordt in 2025 opgeleverd.
- We voerden een nulmeting uit naar de economische waarde van recreatie en toerisme in de gemeente Oss waarmee we meer inzicht verkregen in de vrijetijdssector (aanbod en economisch functioneren).
- We evalueerden de samenwerking met de toeristische partners in het toeristische Platform Tref het in Oss en definieerden hoe we in de toekomst samen willen werken. Dit resulteerde in het advies 'Mouwen omhoog voor een effectieve gebiedsmarketing'.
- We werkten aan het professionaliseren van het Platform TrefhetinOss als hét inspiratieplatform voor een uitje in de Osse regio en zorgen voor een goede bekendheid en vindbaarheid van het Platform. Hiervoor

investeerden we in nieuwe formulieren voor het aanmelden van activiteiten, zetten we de bloggers van Bij Ons Om de Hoek actief in en brachten we diverse posters en promotiematerialen uit.

- Met gemeenten Maashorst en Meierijstad ontwikkelden en publiceerden we met de webredacties van de drie toeristische platforms (Tref het in Oss, Explore Maashorst en Bezoek Meierijstad) een gezamenlijk regioverhaal rond het ambacht bierbrouwen. In 2025 lanceren we hier met VisitBrabant een belevingsroute bij.
- We ondersteunden de vrijwilligers werkzaam bij het Toeristisch Informatiecentrum Oss bij de sluiting van Firma Streek en startten een verkenning naar een tijdelijk nieuwe locatie en een nieuwe visie voor het informatiecentrum in het Warenhuis.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidskring, vooral aan de profit-kant, waarbij people en planet ook goede aandacht krijgen:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Koning Willem 1, Avans, HAS, HAN en universiteiten in onze nabijheid.
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch-West is zorgvuldig uitgiftebeleid een belangrijke factor. We hebben hier ook regionaal afstemming over. Voor regionaal bedrijventerrein Heesch west zal een gronduitgifteprotocol gehanteerd worden.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024 ***	Streef- waarde
Werkgelegenheid	osstat*	43.970	45.726	47.081		45.000
Bedrijfsvestigingen	osstat	8.770	9.539	10.142		
MKB vriendelijkste gemeente	MKB Nederland	26		**		7
Ranking logistieke hotspots	www.logistiek.nl	7	2	3		5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.

** De verkiezing vindt elke twee jaar plaats. In 2020 heeft Oss niet actief deelgenomen. Vanwege de doorontwikkeling is er in 2024 geen landelijke ondernemerspeiling MKB-vriendelijkste gemeente uitgevoerd.

*** De cijfers over 2024 zijn bij het schrijven van deze evaluatie nog niet bekend.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	52,9	52,7	2023
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	165,5	170,2	2023
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	766,8	799,4	2023

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Veel maatschappelijke opgaven moeten vooral via de bedrijventerreinen worden opgepakt, zoals energie, water, klimaatadaptatie, hittestress, naast ruimte voor bedrijven en mobiliteit. Daartoe is een goed georganiseerd bedrijfsleven op het terrein, bijvoorbeeld via Parkmanagement, noodzakelijk.

Op Elzenburg-De Geer is in 2024 een bedrijventerreinvereniging met parkmanagement opgericht. Op Moleneind loopt het project Grote Oogst, gericht op het verduurzamen van het terrein door een gezamenlijk Plan van Aanpak. Op Vorstengrafdonk functioneert al jaren een goed parkmanagement. Op het gebied van duurzaamheid werkt daar VNO-NCW Co-creatie met de ondernemers aan het verduurzamen van het bedrijventerrein. Met de inzet van SPUK-gelden gaan begin 2025 in Noordoost-Brabant drie zogeheten aanjagers van start om de samenwerking tussen bedrijven op de bedrijventerreinen verder te bevorderen. Op de overige 7 bedrijventerreinen in de gemeente Oss is (nog) geen parkmanagement of ander samenwerkingsverband.

De gemeente Oss werkt eraan om haar bedrijven en bedrijventerreinen te laten floreren. Ook willen we de bedrijventerreinen verduurzamen en waar mogelijk intensiveren. Dit kan alleen wanneer we bereid zijn structureel te investeren in parkmanagement en de verduurzaming & intensivering van bedrijventerreinen. In 2025 gaan we onderzoeken om in samenwerking met ondernemers een ondernemersfonds te initiëren of te faciliteren op bijvoorbeeld de bedrijventerreinen. Dit fonds zou een structurele basis kunnen bieden voor gezamenlijke investeringen in verduurzaming en parkmanagement. Samen met parkmanagementorganisaties en ons (georganiseerde) bedrijfsleven willen we hier onze schouders onder zetten.

Het dossier Heesch-West is nog in behandeling bij de Raad van State. Daarom is het nog belangrijker om te bekijken hoe we bestaande bedrijventerreinen beter kunnen benutten, zoals in de lopende pilot Danenhoef.

Programma 6. Centrum

1. Inleiding

In dit programma staat de ontwikkeling van ons stadshart centraal. De dynamiek in dit gebied is groot. We moeten steeds blijven anticiperen en meebewegen met de markt en op de ontwikkelingen in de maatschappij om kansen voor ons centrum te benutten. Het gaat goed met ons Osse stadshart. De leegstand is laag, maar dit betekent niet dat het werk gedaan is. Er is blijvende inzet nodig om winkelpanden ingevuld te houden. De aantrekkingskracht van het centrum versterken we door het aanbod aan publieksvoorzieningen te verbreden en de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte verder te ontwikkelen. De voltooiing van het Walkwartier nadert en daarmee wordt de positie van het centrum als huiskamer van Oss versterkt. Het centrum blijft daarmee de centrale plek van Oss waar veel inwoners samenkomen, omdat op deze plek voor ieder iets te doen en te beleven valt. Tegelijkertijd moeten we soms ook constateren dat we met projecten moeten stoppen zoals TBL en het Stadssportpark. Ook de opgaven voor klimaatadaptatie, de bereikbaarheid van het centrum en mobiliteit binnen de stad hebben onze aandacht nodig. We realiseren ons dus dat de stad nog volop in ontwikkeling is (met de realisatie van het Walkwartier) en moet blijven. Dit vraagt om een integrale visie op het centrum: Koers Stadshart Oss 2025-2028. We hebben het afgelopen jaar ook veel tijd en energie gestoken in het professionaliseren en verbeteren van de kermis in het centrum van Oss en zullen daar de komende jaren ook mee doorgaan. Daarmee werken we samen met de belanghebbenden in het centrum de komende jaren door aan een bruisend, groen en toekomstbestendig stadshart.

2. Programma-onderdelen

2.1 Stadscentrum

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Gevarieerd en levendig stadscentrum met evenementen, horeca, winkels en cultuur*
- *Aantrekkelijke ontmoetingsplek en een bereikbaar stadscentrum*
- *Wonen in het centrum*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De bouw van het Walkwartier is voltooid, met de afbouw van het Warenhuis is gestart net zoals met de inrichting van de openbare ruimte rondom het Walkwartier. We zijn in goed in contact met onze stakeholders over de ontwikkeling van het TBL en het bijhorende stadssportpark.

In 2024 heeft de 'huiskamer van Oss' meer vorm gekregen en is er volop aandacht voor cultuur en evenementen in het centrum. In verschillende andere projecten hebben we invulling gegeven aan het karakter van de binnenstad door het faciliteren van binnenstedelijk wonen en aanbrenge van groen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De gemeente is in constructief overleg met Stichting Carmel om het project stadssportpark te realiseren. Het college heeft ingezet op het laten vervallen van de sportzaal om de overige delen van het project te kunnen realiseren. Stichting Carmel en gemeente hebben gezamenlijk de wijziging van de Samenwerkingsovereenkomst opgepakt om vast te kunnen stellen of het project excl. sportzaal haalbaar is.
- In totaal zijn in het Walkwartier 131 woningen gerealiseerd en opgeleverd in het najaar van 2024. Ook de winkels en de horecavoorziening zijn gereed. Voor een deel van de winkelruimtes is inmiddels een huurder gevonden, voor de overige winkelruimtes loopt overleg met geïnteresseerden. Het vinden van een geschikte ondernemer voor de horeca verloopt minder voorspoedig. Extra inspanningen blijven nodig om dit alsnog voor elkaar te brengen. Een belangrijk onderdeel in de gebiedsontwikkeling van het Walkwartier is de komst van het Warenhuis. Een multifunctioneel gebouw waarin onder meer de bibliotheek, het stadsarchief, het toeristisch informatiecentrum en het centrummanagement zullen worden gevestigd. Het Warenhuis moet een echte ontmoetingsplek worden.

- De afbouw van het Warenhuis met inrichting en installaties is aanbesteed en de werkzaamheden zijn eind 2024 gestart. De afbouw verloopt voorspoedig en zal eind november 2025 gereed zijn. Tot slot wordt ook het openbare gebied van het Walkwartier opnieuw ingericht, om het geheel een nieuwe uitstraling te geven. Deze werkzaamheden zijn in januari 2025 gestart.
- We zijn gestart met de actualisatie van de koers voor het stadscentrum op basis van een evaluatie (in 2023). Inmiddels zijn de inventarisatie en analyses grotendeels gereed. We zijn nu bezig met de visievorming en het toetsen van onze ideeën bij diverse stakeholders. We verwerken de uitkomsten van het nieuwe parkeerbeleid in de nieuwe Koers Stadshart. We verwachten de nieuwe koers rond de zomer 2025 vast te kunnen stellen.
- In 2024 is het evenementenbeleid vernieuwd. Ook de kermisvisie is verder uitgewerkt, wat inhoudt dat er een verruiming van de eindtijd van de kermis in 2025 komt.
- We hebben een begin gemaakt met het herschrijven van het horeca- en terrassenbeleid en deze zal in juni 2025 worden vastgesteld.
- In 2024 zijn de locatieprofielen van het centrum (Burchtplein, Oostwal, Eikenboomgaardplein, Eikenboomgaard I, Eikenboomgaard II en Heuvel) geëvalueerd. Ook is er een start gemaakt met het ontwikkelen van de locatieprofielen, Rusheuvel, Jan Cunen Park en Barbarapark.
- Het beleidskader voor het stimuleren van fietsgebruik wordt momenteel uitgewerkt in de fietsnota en wordt in het tweede kwartaal van 2025 voorgelegd aan college en raad.
- Daar waar we kansen zien gaan we verder met het vergroenen en daarmee klimaatadaptief maken van het centrum. De geplande vergroeningsprojecten zijn op één na uitgevoerd of in uitvoering. Het blijkt lastig om verticaal groen aan de gevels aan te brengen doordat onder andere draagvlak bij de eigenaren van deze ontbreekt.
- In het kader van de regeling Wonen in het centrum zijn in 2024 de laatste 5 projecten afgerond. In totaal is er vanaf 2018 tot en met 2023 voor 47 woningen de subsidie volledig uitgekeerd omdat het project is afgerond. Voor het gevelproject staat alleen nog een reservering voor Walplein 25. Zodra het bestaande pand gesloopt is (volgens planning maart 2025) wordt deze subsidie uitgekeerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidskring:

- **Arbeid:** door te streven naar behoud en zelfstandig ondernemerschap mogelijk maken leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
- **Maatschappelijke participatie en wonen:** we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Walkwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies. We stimuleren, wanneer het kan, evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
- **Natuur en Landschap:** We vergroenen het centrum om de effecten van hittestress tegen te gaan.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land. Door in te zetten op het compact maken van het stadshart, functiemenging, meer bezoekersbeleving, stimuleren lokaal en duurzaam, in samenwerking met belanghebbenden in de binnenstad. Zo bouwen we samen aan een duurzaam stadshart.

3.2 Indicatoren

Sinds 2024 rapporteren wel alleen nog aan de hand van de gegevens van het CMO uit DigiTwin. Het werkgebied van het CMO beslaat sinds 2010 het kernwinkelgebied (de pit) en het kernrandgebied van het centrum (de schil). Vanaf 2016 registreert het CMO maandelijks bezetting/leegstand. Vanaf juli 2022 maakt het CMO gebruik van DigiTwin om bezoekersaantallen te meten. Deze tool is AVG proof.

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Bezoekers centrum (gemiddeld per week)	CMO	niet bekend	123.000	111.000	220.736*	150.000
Leegstand aantal verkooppunten	CMO	9,20%	11,50%	9,60%	12,5%**	7,50%
Aantal verkooppunten	CMO	360	356	354	354	geen
Omvang winkeloppervlakte in m2	CMO	niet bekend	nb	90.825	93.180***	geen
Leegstand winkeloppervlak	CMO	niet bekend	nb	7,20%	8,3%****	5,0%

* Nieuwe meetmethode Digitwin, cijfers 24/7

** 18 panden pit 11,30% - 26 panden schil 13,60%

*** af: twee panden in de schil die zijn omgebouwd naar woning: 145 m2 . Bij: commerciële ruimte Walkwartier 2.500 m2.

**** stijging door leegstand enkele grotere panden (Blokker, Halfords) en nieuwe commerciële ruimte Walkwartier.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Ontwikkelingen en initiatieven in het centrum raken elkaar direct en daarom moeten we projecten in het stadscentrum meer vanuit een integrale en gebiedsgerichte aanpak beschouwen, en dus minder projectgericht of sectoraal. In deze aanpak is goede samenwerking met partners in het stadscentrum noodzakelijk. Bovendien dient bij de planvorming van projecten meer aandacht te worden besteed aan de afbouw (zoals transportbewegingen en afval dat vrijkomt bij de afbouw door bewoners). Dit is duidelijk merkbaar door de hoeveelheid busjes en bouwafval in het centrum waar geen voorzieningen voor zijn ingericht en daardoor overlast veroorzaken.

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

1. Inleiding

Oss maakt de komende jaren een schaa sprong naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Dit bereiken we onder andere door nog meer stad te zijn. Oss biedt diversiteit in wonen, in een stadse of dorpse omgeving. Dit wordt aangevuld met veel erfgoed, aansprekende voorzieningen, een goede ontsluiting en bereikbaarheid met OV. De gemeente heeft een gevarieerde economische bedrijvigheid en omvat zowel een bruisende stad als prachtig buitengebied met karakteristieke kernen.

Doordat we stedelijke milieus toevoegen maken we het aanbod en de keuze voor wonen en werken in Oss nog diverser en aantrekkelijker. Dit komt voornamelijk tot uitdrukking in de binnenstedelijke transformatie in de brede spoorzone van Schade wijk tot Amsteleind. Hier vindt ook de omslag naar duurzame mobiliteit plaats, met een herwaardering van onze verkeersstructuur, zodat alle voorzieningen goed bereikbaar blijven. Daarnaast hebben we aandacht voor de opgave om het bestaand stedelijk gebied gezonder en meer klimaatrobust te maken.

In dit programma komen de verstedelijking van Oss met de spoorzone Oss, onze woon- en mobiliteitsopgaven, de activiteiten in het kader van de Omgevingswet, de aandacht voor erfgoed én onze lobby en samenwerkingsagenda aan de orde.

2. Programma-onderdelen

2.1 Verstedelijking

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Eigentijdse stadsvernieuwing; wat inhoudt dat er een diversiteit aan extra woningen gebouwd wordt in het stedelijk gebied. Dit levert een aantrekkelijke stedelijke leefmilieus en gemeenschappen op, die van aanvulling zijn op de bestaande Osse woonmilieus.*
- *De mobiliteitstransitie in de stad; waarin langzaam verkeer volop ruimte heeft en voorzieningen zoals openbaar vervoer, groen, sport, onderwijs en cultuur snel bereikbaar zijn vanaf woon- of werkplek.*
- *Duurzame, gezonde en veilige leefomgeving; waarin in het stedelijk gebied ruimte is gemaakt voor de uitdagingen uit het programma energie en klimaat en de opgave met betrekking tot energie.*
- *Vooraanstaande industriële ontwikkel- en maakstad; waarbij het nieuwe werken (in de nabijheid van de stations) onderdeel is van de nieuwe stedelijkheid.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Bovenstaande doelstellingen dragen bij aan het creëren van een aantrekkelijk stedelijk woon-, werk- en leefmilieu in de nabijheid van het spoor en de stations in de spoorzone van Oss.

Het woningbouwprogramma levert de bouwstenen voor eigentijdse stadsvernieuwing in aantallen woningen en in doelgroepen voor wie gebouwd wordt. Met de plannen die op stapel staan, staat de gemeente inmiddels op de nominatie om door het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening in de nota ruimte aangewezen te worden als grootschalige woningbouwlocatie. In de diverse projecten komt het woningbouwprogramma tot realisatie.

De koersnota en het uitvoeringsprogramma mobiliteit geven samen met het parkeerbeleid en de spooragenda richting aan de mobiliteitstransitie in de stad. Nabijheid en bereikbaarheid zijn sleutelbegrippen. De spooragenda van Oss is inmiddels een vast bespreekpunt voor ministeries, NS, ProRail en de provincie Noord-Brabant.

De uitdagingen op het gebied van klimaatadaptatie, vergroening en energietransitie vragen om een gebiedsgerichte planvorming. Daarover vinden gesprekken plaats met de provincie en het waterschap en heeft de gemeente Oss een maatlat ontwikkeld.

In het stedelijk gebied vormen het farmacluster en Pivot Park samen het belangrijkste economische cluster voor groei en toekomstbestendige werkgelegenheid. Gebieden waarvoor de stedelijke economische ontwikkeling nog aandacht moet krijgen in relatie met het spoor en de stations zijn: het goederenspoor naar de haven (1) en nieuwe passende economische activiteiten op het Euterpepark (2).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De raad heeft in Q4 het ontwikkelperspectief voor de spoorzone Oss en de te nemen vervolgstappen (o.a. uitvoeringsstrategie) vastgesteld.
- We hebben gewerkt aan de uitvoering van een haalbaarheidsstudie naar de scenario's voor de verbetering van de permeabiliteit van het spoor en de ligging van de stations in de spoorzone.
- We hebben een intentieovereenkomst gesloten met de provincie Noord-Brabant over de binnenstedelijke gebiedstransformatie in Oss-Centraal.
- We hebben een afspraak gemaakt in het BO MIRT voor een Quicksan studie naar de gewenste oplossing voor het spoor en de stations in Oss.
- We hebben meegewerkt aan de verstedelijkingsstrategie en uitvoeringsagenda voor Brabant en de Stedelijke Regio 's-Hertogenbosch.
- We hebben ambtelijk en bestuurlijk inzet geleverd op lobby en profilering van Oss in het kader van verstedelijking bij G40, Brabantstad, RNOB, ministeries, NS en ProRail.
- We hebben onderdelen uit de spooragenda concreet gemaakt in projecten en ontwerpen voor ongelijkvloerse spoorkruisingen bij Amsteleind en Ravenstein.
- We hebben verder gewerkt aan de woningbouwprojecten in de diverse gebieden in de spoorzone waaronder Raadhuislaan Noord, Corellistraat, Fraterspark en Raadhuislaan Zuid.

2.2 Wonen en erfgoed

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een complete woongemeente met aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen en een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma.*
- *Een comfortabele woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.*
- *Een (t)huis voor alle groepen inwoners. Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen. Ook aandacht voor de inwoners met een middeninkomen, jongeren die in de koop- en huursector buiten de boot dreigen te vallen en voor voldoende kwalitatieve huisvesting voor internationale werknemers.*
- *Versterking van de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht.*
- *Versnelling van de woningbouw met als doelstelling dat er in 2030 circa 5.200 woningen zijn toegevoegd aan de Osse voorraad in lijn met de Regionale Woondeal. De Woonagenda 2022-2024 helpt om uitvoering te geven aan deze ambities.*
- *We geven aandacht aan betekenis en behoud van erfgoed en archeologie, onder meer door archeologie in de gemeente zichtbaar en beleefbaar te maken. We doen dit samen met partners en zetten in op publieksbereik en participatie.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 zijn er 340 woningen gerealiseerd en we hebben circa 15 woningbouwplannen in procedure genomen. Hierdoor gaan we de komende jaren de benodigde toename in realisatie zien als resultaat van de versnelling. Daarnaast zijn er in 2024 in totaal 732 bouwvergunningen verleend, waarvan 384 vergunningen voor sociale huur woningen.

Regionaal sluiten we aan bij de afspraken in de Woondeal die onze ambities op differentiatie en betaalbaarheid volgen. Dit heeft zich in 2024 geuit in een gevarieerd programma voor de toekomstige ontwikkelingen, zoals Euterpepark, Spoorlaan-Zwaluwstraat en Stationskwartier Ravenstein. Net als in 2023 is de huisvesting van

aandachtsgroepen en de evenwichtige verdeling van woningtoewijzingen in 2024 belangrijk geweest. We hebben hiervoor een verdeling van 1/3 aandachtsgroep, 1/3 op wachttijd, 1/3 op loting aangehouden.

Voor erfgoed was 2024 een jubileumjaar: onder de noemer OsseSchouders was er veel aandacht voor erfgoed, met de nadruk op archeologie. Er zijn veel nieuwe activiteiten georganiseerd en producten gemaakt voor een breed publiek, samen met het erfgoedveld en met hulp van de lokale en sociale media. De band met de Universiteit Leiden is versterkt door de viering van het jubileum '50 jaar archeologie'.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben onze inzet om te komen tot woningbouwversnelling gecontinueerd en mogelijkheden verkend om woningbouwprojecten sneller 'hard' te maken. Dit hebben we toegepast op locaties waarvoor de plannen in voorbereiding waren en op nieuwe locaties. We hebben gebruik gemaakt van provinciale en landelijke regelingen voor zover kansrijk en haalbaar voor Osse ontwikkelingen. Dit heeft geresulteerd in een subsidie van het Rijk van € 1,8 miljoen voor het woningbouwproject Stationskwartier Ravenstein.
- We hebben in april 2024 de prestatieafspraken over de woningbouwopgave in de sociale huur geactualiseerd met woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland.
- We hebben toezicht en handhaving op overbewoning versterkt middels de start van het project overbewoning. Dit project is gericht op extra toezichtscontroles, handhavingszaken, hercontroles en reactie op klachten/meldingen.
- We hebben initiatiefnemers in CPO groepen geattendeerd op de mogelijkheden vanuit het provinciale Actieprogramma Nieuwe Woonvormen en Zelfbouw en op het CPO beleid Oss. Dit hebben we gedaan via de zelfbouwcoaches en onze website. In 2024 heeft dit geleid tot de daadwerkelijke start bouw van woningen door CPO groepen op diverse locaties, waaronder Maren-Kessel Liesdaal, Geffen en Overlangel. Daarnaast zijn er ook CPO groepen met een grondpositie in Liesdaal (2e groep), Ravenstein en Herpen.
- We hebben initiatief en creativiteit uit de samenleving benut om plannen tot ontwikkeling te brengen. Via onder meer de Intaketafel bieden we daarvoor één loket waar we initiatieven voor onder andere woningbouw in eerste aanzet beoordelen op de wenselijkheid van beleidskader.
- We hebben periodiek een voortgangsmonitor woningmarkt opgesteld, met onder meer data van het kadaster over transacties in de bestaande woningvoorraad. We hebben hier halfjaarlijks over gerapporteerd via de Raadsinformatiebrief voortgang woningbouw.
- We hebben een uitvoeringsprogramma wonen welzijn zorg gemaakt.
- We hebben verder uitvoering gegeven aan de actiepunten die genoemd zijn in de regionale woondeal.
- We hebben met actief grondbedrijf grote stappen gezet met Amsteleind.
- We hebben de nieuwe archeologienota met archeologische verwachtingskaart laten vaststellen in de raad.
- We hebben de Cultuurhistorische Waardenkaart afgerond.

2.3 Mobiliteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte.*
- *Toegankelijk en bereikbaar voor iedereen.*
- *Verduurzamen van de mobiliteit.*
- *Versterken van het economisch vestigingsklimaat.*
- *Vergroten van de verkeersveiligheid en terugdringen van de hinder.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het jaar 2024 heeft vooral in het teken gestaan van voorbereidingen voor concrete maatregelen en projecten die tot realisatie komen in de openbare ruimte de komende jaren. We hebben per doelstelling de vertaling gemaakt naar concrete activiteiten in het uitvoeringsprogramma mobiliteit, dat begin Q2 2025 ter vaststelling naar de raad gaat.

Daarnaast hebben we door middel van de opinienota parkeren een belangrijke stap gezet richting de vaststelling van nieuw parkeerbeleid in 2025. Dilemma bij het ontwikkelen van parkeerbeleid is dat ontwikkelingen in het stedelijk gebied elkaar in rap tempo opvolgen, en dat er vandaag de dag keuzes gemaakt moeten worden met de kennis van nu.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben gewerkt aan het uitvoeringsprogramma mobiliteit, incl. Ontwerpkader Weginrichting (begin Q2 2025 vaststelling in de raad). Hierbij wordt de Koersnota Mobiliteit vertaald naar concrete maatregelen.
- We hebben middels de opinienota parkeren input opgehaald voor het parkeerbeleidsplan (Q2 2025 vaststelling in de raad).
- We hebben een evaluatie van de wijkbus uitgevoerd.
- We hebben de uitkomsten van het debat over de Maasveren verwerkt. Er is een meerjarige subsidie vastgesteld. De huidige samenwerking blijft bestaan, met elk jaar een extra bestuurlijk overleg.
- We hebben in Q4 een fietscampagne uitgevoerd om fietsgebruik te stimuleren. Dit vooruitlopend op de fietsbeleidsnota (Q2 2025 vaststelling in de raad).
- Wij hebben ervoor gepleit om onderdelen van het mobiliteitspakket A50 verder op te pakken, ondanks dat de verbreding van de A50 wordt uitgesteld. In mei 2024 heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu de voorkeursbeslissing genomen de A50 tussen Ewijk en Paalgraven te verbreden tot 2x3 rijstroken. Ook heeft zij het besluit genomen om nog geen gevolg te geven aan de planuitwerkingsfase. Met provincie Noord-Brabant proberen we desondanks toch een studie te starten naar capaciteitsverbetering van de onderliggende wegen rond knooppunt Paalgraven (zoals N329 en Vorstengrafdonk).
- We hebben verder gewerkt aan het ontwerp Noordelijke Ontsluitingsweg fase 1 en fase 2.
- We hebben extra inzet geleverd op regionale samenwerking, lobby en profilering.

2.4 Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zijn goed aangehaakt op het ruimtelijk beleid van rijk, provincie en regio en zorgen dat de Osse agenda goed wordt ingebracht.*
- *We hebben een actuele omgevingsvisie.*
- *We bouwen stapsgewijs ons omgevingsplan op.*
- *We hebben onze procesbeschrijvingen afgestemd op de Omgevingswet.*
- *We kunnen werken met de nieuwe digitale technische standaard voor de Omgevingswet*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn actief betrokken bij ruimtelijk beleid dat door het Rijk, provincie en regio wordt opgesteld en het voorbereidend werk voor vaststelling van de omgevingsvisie in 2025 is afgerond. In 2024 zijn we gestart met het omzetten van thema's in het omgevingsplan. Deze omzetting heeft meer (doorloop)tijd in beslag genomen dan eerst gedacht, bijvoorbeeld omdat bij de uitwerking bleek dat het geldende beleid niet meer actueel was. Deze thema's lopen daarom in 2025 door. Ook was 2024 het jaar waarin we de vele ontwerpbestemmingsplannen, die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage waren gelegd, hebben afgerond. Het afstemmen van onze procesbeschrijvingen op de Omgevingswet loopt. De procesbeschrijving voor het omgevingsplan is gereed, voor de BOPA nagenoeg. Daarnaast zijn we technisch in staat om nieuwe omgevingsplanregels te plaatsen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben ingespeeld op het nieuwe rijksbeleid met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen, zoals het ontwikkelperspectief stedelijk Brabant, het provinciaal ruimtelijk voorstel, het (voor)ontwerp van de nieuwe nota ruimte en de ruimtelijke koers van de regio.

- We hebben eind december de ontwerp omgevingsvisie voorgelegd in het college. Vanaf medio januari 2025 ligt deze ter inzage. Na de terinzagelegging verwerken we eventuele zienswijzen en bieden we de visie ter vaststelling aan de raad aan.
- We hebben een interventieteam (calamiteitenteam) in het leven geroepen om eventuele calamiteiten rondom de inwerkingtreding van de Omgevingswet zo snel mogelijk op te lossen. Grote incidenten hebben zich echter niet voorgedaan. De incidenten die zich voordoen, worden opgepakt als dagelijkse activiteiten. Het interventieteam is daarom opgeheven.
- We hebben een start gemaakt met het omzetten van 10 thema's naar het omgevingsplan (uitvoering transitieplan). We hebben ook een standaard motivering gemaakt die kan dienen als leidraad voor nieuwe aanvragen voor het wijzigingen van het omgevingsplan. Daarnaast lopen er voor een aantal initiatieven al wijzigingsprocedures.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Het verduurzamen van vooral de bestaande woningvoorraad is een grote en belangrijke opgave. Deze opgave komt onder andere aan bod in programma 4: uitvoeringsprogramma Energiebesparing en Transitievisie Warmte.

Ook ligt onze focus op het verduurzamen van mobiliteit. De gemeente wil de mobiliteit van de aan Oss verbonden verplaatsingen verduurzamen. Enerzijds door optimaal in te zetten op de potentie van de fiets door het verbeteren en versnellen van het fietsroutenetwerk zowel in de gemeente als in de stad Oss. In samenhang daarmee dient de hoofdstructuur van het openbaar vervoer te worden versterkt zowel in termen van verbindingen als in de kwaliteit van de stations en haltes. Anderzijds wil de gemeente de transitie naar elektrische automobilititeit optimaal faciliteren door het aanbieden van voldoende laadvoorzieningen in de wijken, op knooppunten en parkeerterreinen. Ook in het goederenvervoer zet de gemeente in op elektrificatie en multimodaal vervoer.

De Toekomstvisie en Structuurvisie voor de gemeente Oss lopen tot 2020. De actualisatie krijgt gestalte in de Omgevingsvisie, die daarmee het nieuwe integraal kader vormt voor het ruimtelijk beleid waaronder wonen voor de gemeente. In de omgevingsvisie maken we ook keuzes over duurzaamheid. Daarin nemen we de Global Goals als drijfveer en integreren we sociale doelen als gezondheid en onderwijs.

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, partnerschap om doelstellingen te bereiken en klimaatactie.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	3,3	3,2	3,4	3,2	n.v.t.
Gemiddelde verkooptijd woningen (in dagen)	NVM	Q2 - 24	Q2 - 63	Q2 - 63	Q2 - 47	n.v.t.
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	356	482	285	732	n.v.t.
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	256	321	208	116	n.v.t.
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	623	341	491	340	n.v.t.
Aantal actief woningzoekenden Mooiland	Mooiland	1.778	1.630	1.516	n.n.b.	n.v.t.
Aantal reacties per woning Brabantwonen	Brabantwonen	160	246	237	521	n.v.t.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	9,2	8,6	2023

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Met name in het stedelijk gebied komen verschillende opgaven en doelstellingen bij elkaar. Dit betekent dat er steeds meer creativiteit en integraliteit gevraagd wordt, om met de beschikbare ruimte zo veel mogelijk invulling te geven aan de ambities. Hoe verder we vorderen in de verstedelijkingsopgave, hoe belangrijker deze integraliteit wordt doordat de ruimte steeds schaarser wordt.

Daarnaast willen we tempo houden in het realiseren van onze ambities én tegelijkertijd efficiënt omgaan met de beschikbare capaciteit en middelen. Dit geldt zowel in onze organisatie als in de markt. Dit betekent dat we waar mogelijk werkzaamheden en projecten combineren en op elkaar afstemmen. Deze afstemming vindt reeds plaats en zal de komende jaren met de hoeveelheid aan werkzaamheden en projecten verder intensiveren. Denk hierbij onder andere aan het combineren van werkzaamheden vanuit het MIP, IUP, uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie, woningbouwopgave en uitvoeringsprogramma mobiliteit.

Programma 8. Veilige omgeving

1. Inleiding

Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar de inwoners van Oss zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. Schoon, heel en veilig staat hierbij voorop. Als gemeente willen we in kunnen spelen op de actuele veiligheidsproblematiek. De algemene doelen voor de periode 2023-2026 zijn:

- Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.
- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid. Deze velden hebben elk weer hun eigen thema's. Zo werken we binnen het veld integriteit en veiligheid aan het bestrijden van georganiseerde criminaliteit en weerbare overheid, werken we aan complexe zorg- en veiligheidscasuïstiek en aan de aanpak van woonoverlast binnen het veld veilige woon- en leefomgeving en monitoren wij de jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit en werken we preventief samen met Halt binnen het veld jeugd en veiligheid.

De afgelopen jaren nam de druk op de openbare ruimte toe: er is meer onrust, meer onvrede en er zijn meer ongeregelde incidenten. Dit zien we zowel landelijk als lokaal. Een stevige wijkgerichte aanpak waarbij het netwerk en de lokale context goed in beeld zijn is daarom van belang. Stevige netwerken en doorlopende informatie dragen bij aan het vroegtijdig kunnen signaleren van onrust en incidenten, en helpen om samen met partners problematieken het hoofd te kunnen bieden.

Daarnaast komen er steeds meer nieuwe veiligheidstaken bij zoals de aanpak van mensenhandel, controles op illegale prostitutie, de aanpak van maatschappelijke onrust, extremisme en polarisatie, en het intensiveren van de weerbaarheid van de organisatie en de samenleving. Ook vergen bestaande thema's meer tijd. Zo is er sprake van een toename van complexe zorg en veiligheidscasuïstiek, een toename van voetbalgeweld en hebben we te maken met veel incidenten en crisissen. De criminele jeugdproblematiek wordt ook hardnekkiger en complexer, wat vraagt om een andere jeugdaanpak en stevige regie. Tot slot is het voor de aanpak op veiligheidsproblematieken (oa ondermijning en wijkgericht werken) steeds belangrijker om te investeren in informatie gestuurd te werken. Data-integratie en data-analyse zijn hierbij cruciaal.

Uit bovenstaande komt naar voren dat de ontwikkelingen op gebied van veiligheid niet stilstaan. Deze ontwikkelingen vragen om een wendbare gemeente die snel kan inspelen op nieuwe kansen en bedreigingen maar ook een gemeente die aangehaakt blijft bij deze veranderende opgaven.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorg- en veiligheidsketen verder inrichten om alle soorten casuïstiek slagvaardig op te kunnen pakken.*
- *Bij langdurige ernstige woonoverlast effectief op kunnen treden.*
- *Een goed georganiseerd handhavings- en toezichtapparaat die in kan spelen op de ontwikkelingen in de openbare ruimte.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Om casuïstiek slagvaardig op te kunnen pakken is gekozen voor het landelijke AVE model (Aanpak Voorkomen Escalatie). Het AVE model is vormgegeven op basis van de Osse werkwijzen en binnen de organisatie geïmplementeerd. Onder andere door interne wisselingen behoeft deze implementatie in 2025 nog wel de nodige aandacht. Dit geldt ook voor het proces nazorg ex-gedetineerden. We zijn gestart met het inventariseren van de knelpunten in de aanpak van woonoverlast. De verwachting is dat in 2025 nieuwe beleidsregels kunnen worden vastgesteld. Na implementatie van deze nieuwe beleidsregels verwachten we nog effectiever op te kunnen treden bij ernstige woonoverlastcasuïstiek.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de aanpak voorkoming van escalatie (AVE) ontwikkeld. We hebben procesafspraken gemaakt met alle betrokken partijen, we hebben een nieuw handboek opgesteld en geïmplementeerd en e-learning ontwikkeld. Daarnaast is er een procesteam opgericht waar complexe casuïstiek kan worden aangemeld en beoordeeld. Hiervoor hebben we ook een nieuwe aanmeldsite met een verbeterd aanmeldformulier gemaakt. Veiligheid heeft een meer nadrukkelijke rol in casuïstiek waar veiligheidsaspecten een rol spelen.
- Met betrokken partijen hebben we de huidige aanpak van woonoverlast geanalyseerd en zijn verbeterpunten vastgesteld. Deze verbeterpunten moeten we vertalen naar nieuwe beleidsregels. Naar verwachting stellen we in 2025 nieuwe beleidsregels aanpak woonoverlast op inclusief een uitvoeringsaanpak.
- In de programmabegroting voor 2025 zijn extra middelen toegekend voor een verdere doorontwikkeling van de BOA's. Dit gaan we in 2025 verder uitwerken.

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Veilige evenementen*
- *Veiligheid om en in het voetbalstadion*
- *Veilig uitgaan en een veilig centrum*
- *Veilige bedrijventerreinen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De activiteiten zoals vastgelegd in programmabegroting 2024 omtrent veilige evenementen zijn gerealiseerd en continueren we. Veiligheid in en om het voetbalstadion heeft doorlopend aandacht nodig. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Top Oss als betaald voetbalclub, de gemeente en de politie. We werken doorlopend aan een veilig uitgaansgebied en een veilig centrum. Dit doen we samen met de horeca en de ondernemers. Een protocol voor een collectieve horeca ontzegging wordt voorbereid, dit wordt in 2025 afgerond. De veiligheid op bedrijventerreinen heeft onze nadrukkelijke aandacht. Dit in verband met activiteiten met een ondermijnend karakter en de weerbaarheid van onze ondernemers.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We gebruiken de evenementenkalender om met onze stakeholders aan de voorkant duidelijk af te stemmen over de in te zetten capaciteit. Hiervoor zijn organisatoren benaderd om op tijd hun evenement aan te melden. Bij vergunningverlening van risico-evenementen (categorie B en C) wordt altijd advies ingewonnen bij de veiligheidsadviseurs. In Oss hebben we 1 evenement dat we als een categorie C evenement beschouwen, namelijk de kermis (attracties & feesten). Hiervoor is een veiligheidsteam opgericht, zijn in 2024 camera's geplaatst en hebben we preventief waarschuwingbrieven gestuurd. De kermis in Oss is in 2024 goed verlopen zonder grote veiligheidsincidenten. Ook hebben organisatoren gebruik kunnen maken van externe expertise bij het opstellen van een veiligheidsplan. Tot slot is er extra personele capaciteit om organisatoren van evenementen meer te ondersteunen, ook op het thema veiligheid.
- We zijn doorlopend met betrokken partners in gesprek over het thema Gastvrij Voetbal. Daarnaast zijn we gestart met de persoonsgerichte aanpak van probleemsupporters. Hiermee hopen we de kans op gewelddadige incidenten te verminderen. Ook is er binnen de regio Oost Brabant met de betaald voetbalgemeenten (Oss, Helmond, Eindhoven en Den Bosch) een proces vormgegeven met een uniforme werkwijze ten aanzien van voetbalveiligheid.
- In september 2024 vond de actieweek Transport en Logistiek plaats. Binnen basisteam Maasland is een grote integrale verkeerscontrole gehouden en het MIT heeft ook controles uitgevoerd bij ondernemers in deze sector. Daarnaast hebben we preventieve gesprekken gevoerd met het doel de weerbaarheid van de ondernemers te vergroten. Het Maasland Interventieteam heeft in 56 locaties bezocht in 2024. Een groot aantal controles zijn uitgevoerd op basis van signalen en integraal uitgevoerd met andere partners, zoals ODBN, Arbeidsinspectie, Politie, Douane, Landelijk Intelligence- en Expertise Voertuigcriminaliteit etc.

2.3 Jeugd en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben zicht op onze Osse jeugdigen en vergroten hun weerbaarheid en zelfredzaamheid om jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit te verminderen.*
- *We voeren regie op een effectieve groepsaanpak. Dit doen we samen met onze partners.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 hebben we gemerkt dat er zeer beperkte capaciteit is om de genoemde doelstellingen te realiseren. We hebben veelal ad-hoc gehandeld omdat we onvoldoende capaciteit hadden voor een goede (persoonsgerichte en groeps) aanpak en borging. Om die reden hebben we in de programmabegroting 2025 gevraagd om uitbreiding met 1 fte voor dit thema.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om meer zicht te krijgen op de Osse jeugd hebben we meegewerkt aan het onderzoek Jonge Aanwas van het RIEC. We hebben een integrale bijeenkomst toekomstvisie Jeugd/Aanpak jeugdcriminaliteit georganiseerd om vast te stellen met welke ambities we aan de slag willen en welke knelpunten daarbij naar voren komen. Tezamen met de uitkomsten van het RIEC onderzoek gaan we verder met het ontwikkelen van ons beleid en bijbehorende processen met als doel de jeugdcriminaliteit te verminderen.
- We hebben een frequent jeugdgroepenoverleg met een aantal partners. Tijdens dit overleg bespreken we o.a. de hot-spots waar de jeugdigen zich bevinden en welke acties eventueel nodig zijn, bijvoorbeeld inzet van jongerenwerk en de Boa's. We hebben de eerste stappen gezet voor de doorontwikkeling van het jeugdgroepenoverleg. Met de komst van de beleidsadviseur jeugd en veiligheid kan dit verder vormgegeven worden.
- We hebben Halt in 2024 ingezet om voorlichting op het basis- en voortgezet onderwijs te geven, waarin vooral thema's als groepsinvloed, gedrag online en tolerantie & respect behandeld werden. Halt heeft ook maatwerk toegepast ten behoeve van incidentele inzet, zoals afstemming over preventieve interventies.

Tot slot is Halt aangesloten bij netwerkoverleggen voor integrale samenwerking met o.a. politie, gemeente, etc.

- We hebben geïnvesteerd in de samenwerking tussen Veiligheid en het Sociaal Domein. Hierdoor hebben we op structurele basis overleg en verbinden we beleid en uitvoering doorlopend op een constructieve manier. Het aantal jongerenwerkers is uitgebreid waardoor er meer aandacht kan worden besteed aan stedelijke problematiek en de koppeling met het onderwijs.

2.4 Fysieke veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Behouden van een goede en intensieve samenwerking ten aanzien van de regionale crisisorganisatie met de Veiligheidsregio Brabant Noord en andere veiligheidspartners.*
- *Een slagvaardige lokale crisisbestendige organisatie zodat we kunnen inspelen op maatschappelijke uitdagingen en crisissen.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De samenwerking tussen bevolkingszorg en crisiscommunicatie is geïntensiveerd, maar vraagt doorlopend onze aandacht in een snel veranderende en instabiele wereld.

Een slagvaardige crisisbestendige organisatie vraagt continu om aandacht. Naar aanleiding van de grote brand in mei 2024 hebben we de gemeentelijke aanpak uitvoerig geëvalueerd. In 2025 gaan we aan de slag met de aandachtspunten uit deze evaluatie om onze interne processen nog beter in te richten bij een ramp of crisis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We voeren (gedurende het hele jaar) de regie op kleine en grote veiligheidsincidenten en crises in Oss. Hiervoor draaien we een 24/7 crisispiket. Voor bepaalde functies hebben we deelname aan het crisispiket verplicht gesteld. Voldoende bemensing blijft kwetsbaar.
- We hebben 4x per jaar intervisie tussen de kolommen bevolkingszorg en communicatie om blijvend te kunnen evalueren en verbeteren. Daarnaast hebben we de leverplicht van de gemeente Oss voor de regionale crisisfuncties inzichtelijk gemaakt en organisatiebreed uitvraag gedaan voor het invullen van deze functies. Voor alle functies is inmiddels intern personeel geworven. Hierdoor voldoen we aan onze regionale leverplicht van de Veiligheidsregio Brabant Noord voor het leveren, opleiden en trainen van adviseurs in de regionale crisisorganisatie.
- We hebben in 2024 ook geïnvesteerd in het op orde brengen van de personele bezetting van onze lokale crisisfuncties. Er is in 2024 geen rampoefening uitgevoerd. We zijn eind 2024 gestart met meer bekendheid geven aan de crisisorganisatie- en structuur binnen de gemeentelijke organisatie, hier gaan we in 2025 mee verder.
- De eerste gesprekken zijn gestart voor het realiseren van de nieuwe brandweerkazerne in Oss.

2.5 Integriteit en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het zoveel mogelijk verstoren van ondermijnende criminaliteit*
- *Het vergroten van awareness en het op peil houden en vergroten van het kennisniveau van de professionals en inwoners.*
- *Verstevigen van onze gemeentelijke informatiepositie*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit is een doorlopende doelstelling. De gemeente Oss werkt samen met de gemeente Bernheze, de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst samen onder het RIEC-convenant in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

Ook aan de doelstelling vergroten bewustwording wordt doorlopend op diverse thema's aan gewerkt. Voor het verstevigen van onze gemeentelijke informatiepositie moeten er nog stappen gemaakt worden op het gebied van onder andere data gericht werken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werken bijna dagelijks samen met onze integrale partners, onder het RIEC convenant. Samen pakken we casuïstiek en projecten op. Verder zijn we gestart met een Hennepoverleg Maasland, voeren we de dealeraanpak uit. In 2025 gaan we starten met de nieuwe werkwijze voor een gemeentelijk Signalenoverleg Ondernijning (GSO). We gebruiken de handreiking van het RIEC voor de inrichting van deze nieuwe werkwijze.
- In 2024 is het Osse Bibob beleid aangepast. Uitgangspunt hiervoor is een risico en signaal gestuurde toepassing. Wij hebben, samen met de andere B7 gemeenten de noodzaak gezien om de risicocategorieën te herijken die gebruikt (kunnen) worden voor een doelmatiger inzet van de Wet Bibob. Taskforce-RIEC heeft vervolgens Bureau Beke gevraagd dit te onderzoeken. Wij nemen deel aan de klankbordgroep bij dit onderzoek. We onderzoeken de mogelijkheden om het Bibob onderzoek verder te digitaliseren. We zijn gestart met het verbreden van de toepassing van het Bibob instrument bij vastgoedtransacties en ruimtelijke procedures (op grond van de Omgevingswet).
- In 2024 hebben we presentaties door de Rijksrecherche laten verzorgen met als onderwerp 'herkennen van de signalen van ondernijning'. Ook hebben we een Virtual Reality sessie mensenhandel georganiseerd. Deze sessies bieden we organisatiebreed aan. In 2024 hebben we ook verder geïnvesteerd in de Brabantse weerbaarheidsnorm. Er is een organisatiebrede ambtelijke werkgroep opgericht en de aanbevelingen zijn inzichtelijk gemaakt. Structurele borging, zodat hier blijvend aandacht voor is, is nog niet gerealiseerd. Tot slot is een tweede bijeenkomst buitengebied georganiseerd voor professionals. In samenwerking met Platform Veilig Ondernemen is een MMA Campagne uitgevoerd op bedrijventerreinen. Er is extra aandacht gegeven op social media kanalen en tijdens de preventie actiedag op bedrijventerrein Danenhoef.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

We investeren in duurzame evenementen. Organisatoren van evenementen introduceren de recyclebare drinkbekers om de hoeveelheid plastic afval te verminderen. Wij informeren organisatoren hier actief over. Daarnaast is het gebruik van plastic confetti in carnavalsoptochten al jaren verboden.

Het gebruik van verouderde, dieselgestookte aggregaten bij evenementen is niet wenselijk vanwege het geluid en de luchtuitstoot. Het heeft nu nog beperkte aandacht maar zal in 2025 meer uitgewerkt worden. Te denken valt aan de juiste stroomvoorzieningen op veel gebruikte evenementenlocaties.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef- waard
Rapportcijfer veiligheid	<i>Veiligheids monitor</i>	7,4	-	7,4	-	N.v.t.
Incidentmeldingen verwarde personen	politie	537	759	698	761	N.v.t.
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen	gemeente					N.v.t.
- inzetten cameratoezicht in het kader van openbare orde			1	0	1 (kermis)	0
- inzetten veiligheidsrisicogebied		2	0	0	0	0
- noodverordening / noodbevel		1	0	2	0	0
- sluiting art. 174a gemeentewet (bijvoorbeeld explosies)						29
- waarschuwing gebiedsverbod APV			1	1	(kermis)	
- gebiedsverbod APV		1	1	0	0	2
- stadionomgevingsverbod (APV)			1	0	0	4
APV- vervoeren inbrekerswerktuig openbare plaats (aanpak veelplegers diefstal / inbraak).						
- waarschuwing						0
- last onder dwangsom						3
Woonoverlast						
- waarschuwing gedragsaanwijzing			0	2	0	4
- gedragsaanwijzing		1	1	2	0	1
Art 13b Opiumwet (drugs in woningen of andere panden)						
- bestuurlijke waarschuwing		3	2	5	0	0
- sluiting pand		10	7	6	0	4
- last onder dwangsom			4	7	0	5
- geen bevoegdheid						8
APV - drugshandel openbare plaats (aanpak drugsdealers)						
- waarschuwing						0
- last onder dwangsom						3
- geen bevoegdheid						1
Incidentmeldingen jeugdoverlast	politie	428	279	250	338	N.v.t.
BIJ- en Risicomeldingen (ex-gedetineerden met een mogelijk veiligheidsrisico)	gemeente		6	4	5	N.v.t.
Interne BIBOB-toetsen	Gemeente	165	67	67	70	N.v.t.
- toetsen door landelijk bureau BIBOB		3	2	2	3	
- waarna voorschriften zijn opgelegd			0	4	0	

* In 2020 en 2021 heerste de coronapandemie. Het aantal jeugdmeldingen is toen gestegen door verbod op samscholing en avondklok. Verder zien we landelijk en lokaal dat geregistreerde jeugdcriminaliteit daalt, maar in de zwaardere categorieën alleen maar is toegenomen.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	5	8	2023
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	4,2	3,9	2023
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag per 1.000 inwoners	5,6	5,7	2023
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1	1,3	2023
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	4,1	2,3	2023
Jongeren met een delict voor de rechter	1%	1%	2023

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

Het werkveld Openbare Orde en Veiligheid is dynamischer dan ooit. De druk op de openbare ruimte neemt toe: er is meer onrust, meer overlast, meer onvrede en meer ongeregelde heden. Daarnaast is het takenpakket de laatste jaren sterk uitgebreid (ondermijning, mensenhandel, radicalisering, digitale veiligheid en controle op illegale prostitutie). Dit merken we ook in de gemeente Oss. Oss kent van oudsher een serieuze veiligheidsproblematiek (ondermijning, steek- en schietincidenten, drugsproblematiek). Veiligheidsincidenten en crisissen zijn niet meer incidenteel, maar al jarenlang structureel. We hebben moeite met het op orde houden van de basistaken op het gebied van veiligheid, dit gaat ten koste van de ambities die we hebben (zoals wijkveiligheid en preventie).

Daarom hebben we eind 2024 een extern bureau gevraagd onderzoek te doen naar de veiligheidsproblematiek in Oss in relatie tot de capaciteit en middelen in de gemeente Oss ten aanzien van veiligheid. De resultaten van dit onderzoek worden begin maart opgeleverd. Indien nodig komen we hier in de kadernota op terug.

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

Besturen, samenwerken, organiseren, innoveren en digitaliseren.

De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: *zichtbaar, betrouwbaar en realistisch.*

Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen. We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie groeit mee. We willen dat onze bedrijfsvoering en dienstverlening een stevig fundament vormen, meegroeien en inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe wetgeving. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie verstrekken, maken onderdeel uit van deze ontwikkeling. Ook het zijn van een aantrekkelijke werkgever, onze medewerkers faciliteren om te kunnen groeien en het creëren van voldoende kennis en kunde om de opgaven uit te kunnen voeren is een belangrijke opgave.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het vergaderstelsel van de Osse gemeenteraad borgt een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces. Hierbinnen is tijd en ruimte voor alle perspectieven. Het is een uitdaging om het goede debat te organiseren met elkaar. Onze vergaderingen zijn niet altijd efficiënt en het is voor inwoners soms moeilijk te volgen. We blijven ook gedurende deze raadsperiode kritisch kijken naar het vergaderstelsel en we maken gebruik van pilots om aanpassingen te doen om onze manier van vergaderen te kunnen verbeteren. We zijn in 2024 begonnen met het versterken van onze raadscommunicatie. We hebben geïnvesteerd in onze website en socials, maar we houden ook rekening met inwoners die minder digitaal vaardig zijn: we blijven daarom ook gebruik maken van de papieren Oss actueel en zijn afgelopen jaar begonnen met politieke columns die we daarin plaatsen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2024 zijn we doorgedaan met onze activiteiten voor de jeugd en jongeren. We hebben 10 groepen 7/8 van vier scholen en 1 groep uit het speciaal onderwijs, op bezoek gehad in de raadzaal voor het spel Democracy. Ook een groep van Vluchtelingenwerk heeft het spel in de raadzaal gespeeld. In 2024 heeft 1 klas van een middelbare school meegedaan met het klassenbezoek van Prodemos.
- Er hebben 21 inwoners meegedaan aan Gast van de raad.
- Er hebben in totaal 84 inwoners of belanghebbenden ingesproken: 59 in de raadscommissies van Ruimte, 10 in de raadscommissies Sociaal Bestuurlijk en 15 in de raadsvergadering.
- Er hebben 5 hoorcommissies bestemmingsplannen plaatsgevonden over in totaal 9 bestemmingsplannen.
- De griffiers uit de regio Noordoost Brabant organiseerden 2 bijeenkomsten voor de raadsleden uit de regio om beter in positie te komen bij regionale samenwerkingsverbanden. Beide bijeenkomsten vonden in Oss plaats. In het voorjaar was er een bijeenkomst over het nieuwe convenant RNOB en de GGD en in het najaar ging het over de Regionale Energiestrategie (RES) en de Veiligheidsregio Brabant Noord.
- Daarnaast werden er door de verschillende samenwerkingsverbanden zelf informatieve bijeenkomsten (soms digitaal) georganiseerd, zoals over jeugdhulp, Ons Welzijn, GGD en Stedelijk Brabant.

- We hebben de volgende bedrijven bezocht in 2024: Vos Logistics, T-Huiz en Meteor.
- We hebben onze raadscommunicatie versterkt door verbetering van onze website/iBabs, we maken voortaan een publieksagenda, we plaatsen columns van de politieke partijen in Oss actueel, we zijn begonnen met het intensiever gebruiken van onze socials.
- De Rekenkamer heeft in 2024 een rapport over de Woonvisie en een rekenkamerbrief over Informatieveiligheid opgeleverd aan de gemeenteraad. De Rekenkamer is in 2024 begonnen met een onderzoek over Toezicht en handhaving en heeft een quickscan naar de inzet van loonkostensubsidies in Oss gedaan. Beide rapporten worden in 2025 aangeboden aan de gemeenteraad.
- Het Manifest gemeente Oss over het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie stond in 2024 standaard op de agenda's van de agendacommissie en het fractievoorzittersoverleg. Tijdens een heidag op 8 juni hebben we in het kader van een halfwegreflectie het manifest geëvalueerd.
- Op diezelfde heidag hebben we als raad ook uitgebreid stilgestaan bij het thema Weerbaar bestuur. In het vierde kwartaal spraken we opiniërend met elkaar over integriteit en onze gedragscode.
- We zijn in 2024 volop verder gegaan met verbetervoorstellen voor ons vergaderstelsel. Veel aanpassingen zijn interne procesafspraken over deadlines of vergaderregels. We gaan in 2024 onze reglementen van orde hier op aanpassen. Wat meer in het oog springend voor onze inwoners is dat we bij de raadsvergaderingen zijn gaan werken met interruptie microfoons.

2.2 Dienstverlening

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- In één keer goed: *We zorgen ervoor dat de inwoner in één keer goed geholpen wordt en het antwoord krijgt op de vraag*
- Dienstverlening met de menselijke maat: *We maken zaken doen met de gemeente gemakkelijk van vraag tot antwoord*
- Naadloze klantinteractie: *Dienstverlening is via alle kanalen consistent en transparant*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In één keer goed: We zorgen ervoor dat de inwoner in één keer goed geholpen wordt en antwoord krijgt op de gestelde vraag.

Onze contacten met inwoners ronden we grotendeels in één keer af, wat blijkt uit positieve klanttevredenheid. Het KCC handelt 74% van de gesprekken in één keer af. Het gemiddelde klanttevredenheidscijfer over de kanalen telefonie en balie is een 8,3. Dit klanttevredenheidsonderzoek wordt door onszelf uitgevoerd. Dankzij actuele informatie en efficiënte afhandeling via diverse kanalen, bieden we snelle en goede service. Bij vervolgvragen schakelen we direct met de vakafdelingen.

Dienstverlening met de menselijke maat:

Wij stemmen onze dienstverlening af op de behoeften van inwoners. Met nieuwe e-diensten gaan we onze digitale service eenvoudiger en meer inspelen op de behoeften van onze inwoners. Voor minder digitaal vaardigen blijft het gemeentehuis toegankelijk. Vakmanschap blijft essentieel en wordt versterkt met opleidingen, trainingen en coaching, waar we continu aandacht voor hebben. Bij de afgelopen verkiezingen zorgden we voor zo veel mogelijk toegankelijke stemlocaties, zodat iedereen kon stemmen.

Naadloze klantinteractie:

Een van de redenen om e-diensten aan te schaffen is een doorontwikkeling van de integratie van onze online en offline dienstverlening. Met de nieuwe e-diensten maken we het mogelijk om vooraf door de inwoner ingevulde gegevens bij de balie al beschikbaar te hebben. Bij de verkiezingen zijn de voorzitters van de stemlocaties gefaciliteerd in het online doorgeven van de (tussentijdse) opkomstcijfers. Dit komt de transparantie en de efficiëntie van het verkiezingsproces ten goede.

Programma dienstverlening 2024

Vanuit een visie op dienstverlening werken we aan het versterken van de gemeentebrede dienstverlening. In 2024 zijn onder andere de basisafspraken voor dienstverlening herijkt en geborgd.

De programmatische aanpak gaat in zijn huidige vorm niet door. In 2025 bepalen we welke aanpak het beste werk om onze doelen te bereiken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een implementatieplan gerealiseerd dat het mogelijk maakt om onze producten en diensten te laten voldoen aan twee nieuwe wetten (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en de Wet digitale overheid). Zodra de nieuwe tool voor digitale formulieren beschikbaar is zullen deze worden ingezet.
- Er zou een nulmeting worden uitgevoerd naar de wensen en verwachtingen van onze inwoners van onze dienstverlening. Dit is nog niet gerealiseerd omdat het programma tijdelijk is stopgezet.
- In het laatste kwartaal van 2024 zijn we gestart met de eerste gesprekken over een online dienstverleningslandschap en digitalisering. In 2025 gaan we dit verder oppakken.
- In Q4 zijn we gestart met het ontwikkelen van een dashboard voor het Publiekscentrum, samen met het team van Programma Data. Dit dashboard, gebaseerd op servicenormen, indicatoren en inwonersfeedback, zal in 2025 worden opgeleverd om beter inzicht te geven in de effecten van onze activiteiten en projecten ter verbetering van onze dienstverlening. Vanuit het programma Data zijn we ook bezig om verschillende data zoals waterverbruik, aantal personen woonachtig op een adres etc. inzichtelijk te maken om zo gericht vast te kunnen stellen of er sprake is van overbewoning. We trekken hier samen in op met de afdeling VTH.
- Om inwoners blijvend hoogwaardige dienstverlening via verschillende kanalen te bieden, investeren we structureel in de ontwikkeling van onze medewerkers. Dit is verankerd in onze strategische personeelsplanning.
- We zijn in het begin van 2024 gestart met het digitaal maken van de dossiers geboorte, overlijden en adresonderzoek. In het najaar van 2024 zijn we gestart met het doorlopen van onze werkprocessen, waardoor er een gedegen basis ligt om in 2025 verder te gaan met het digitaliseren van burgerzaken.
- Om integriteit te waarborgen en fraude bij het aanvragen en uitreiken van reisdocumenten en rijbewijzen te voorkomen, is functiescheiding verder aangescherpt. Daarnaast hebben we onderzoek gedaan naar de inzet van gezichtsvergelijking.
- Daarnaast is het interne fysieke transport van reisdocumenten veiliger en efficiënter georganiseerd.
- In Q2 is een nieuw telefonieplatform succesvol geïmplementeerd. Aanleiding hiervoor was het aflopende contract met de leverancier. Met dit nieuwe platform verbeteren we onze (digitale) toegankelijkheid en (telefonische) bereikbaarheid.
- We zijn een onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van www.oss.nl. Dit onderzoek zal in Q1 2025 worden afgerond en zal inzicht bieden in de noodzakelijke veranderingen om de website toekomstbestendig te maken, de vereiste beheerstructuur en de benodigde organisatorische inbedding.
- Het onderzoek naar mogelijkheden rondom de uitbreiding van een Persoonlijke Internet Pagina voor de inwoner is nog niet gestart door het tijdelijk stopzetten van het programma dienstverlening. Dit wordt ondergebracht bij het online dienstverleningslandschap.

2.3 Organisatie en personeel

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een goede match tussen vraag en aanbod van medewerkers nu en in de toekomst*
- *De ontwikkeling van talent in onze organisatie*
- *De (door)ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie waar het fijn werken is vanuit goed werkgeverschap*
- *De vitaliteit van onze medewerkers en het vergroten van hun werkplezier*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben in 2024 ongeveer 130 vacatures succesvol ingevuld. We merken wel dat de krapte op de arbeidsmarkt nog onveranderd is. Talentontwikkeling heeft onze volle aandacht. Het Young Professional Programma is succesvol en aantrekkelijk voor jonge talentvolle medewerkers die onze organisatie instromen. We hebben dit jaar geïnvesteerd in een goede start en een warm welkom voor nieuwe medewerkers. En we hebben een nieuwe reiskostenregeling in het kader van aantrekkelijk werkgeverschap en het bevorderen van duurzaam reizen.

In het najaar 2024 heeft de directie de organisatieontwikkeling tegen het licht gehouden en de koers aangescherpt. In 2025 krijg deze nieuwe koers invulling via onder andere leiderschap- en vakmanschapsontwikkeling. In 2024 is ook het Periodiek Medisch Onderzoek uitgevoerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Goede match vraag en aanbod

- We hebben in 2024 een algemeen onboarding programma opgeleverd aan de gemeentelijke organisatie. Deze handleiding gebruiken leidinggevendenden om onze nieuwe medewerkers een warm welkom te geven.
- Op het gebied van inclusie en diversiteit hebben we onze advertentieteksten inclusief gemaakt.
- We hebben het contact met het onderwijs in 2024 geïntensiveerd om aandacht te geven aan de gemeente Oss als aantrekkelijke werkgever en een plek om mogelijk stage te lopen.
- Het voornemen om payroll aan te besteden is niet uitgevoerd in afwachting van nieuwe wetgeving en de ontwikkelingen binnen de CAO gemeenten op dit punt.
- De bezette formatie per 01-01-2025 is 847,94 (de toegestane formatie is 931,27)
- Het aantal medewerkers is 968 per 01-01-2025.
- Het aantal vacatures dat is uitgezet per jaar is dat volgens werkenbijoss.nl:

	2022	2023	2024
aantal vacatures	176	181	148*

Talentontwikkeling

- In 2024 heeft 81% van de medewerkers de opleiding integer handelen gevolgd. We zijn gestart met de voorbereidingen om te komen tot een geactualiseerd integriteitsbeleid en bijbehorende uitvoeringsregelingen.

Doorontwikkeling organisatie en goed werkgeverschap

- We hebben de richtlijnen rondom het hybride werken (Toss) in samenhang met het Nieuwe werken (MS365) en de herinrichting van de kantoorruimten in het gemeentehuis samengebracht in het verhaal "Samen Toss werken".
- De pilot datageletterdheid is eind 2024 gestart. Met een groep medewerkers proberen we een drie maanden durend leeraanbod (combinatie live en online) uit op het gebied van datageletterdheid. Op basis van deze ervaringen kijken we hoe we dit leeraanbod breder in de organisatie kunnen neerzetten.
- De module gesprekscyclus is begin 2024 geïmplementeerd in ons e-HRM systeem Motion. Alle beoordelingsgesprekken worden nu digitaal geregistreerd en automatisch in het personeelsdossier opgeslagen. De bijbehorende praatplaat lanceren we begin 2025.
- In 2024 zijn de verdere voorbereidingen getroffen om te komen tot een kernregistratie medewerkers.
- In 2024 is een voorstel ontwikkeld voor aanpassing van de reiskostenregeling waarmee we voldoen aan het bevorderen van duurzaam reizen, maar ook om meer concurrerend in de arbeidsmarkt te staan.
- We hebben pensioenbijeenvkomsten georganiseerd in samenwerking met het ABP voor medewerkers waarvan het pensioen in zicht is.

Vitaliteit en werkplezier

- In Q4 2024 zijn we gestart met het herijken van het vitaliteitsbeleid. Voor de ontwikkeluren beschikbaar binnen het vitaliteitsbeleid is een beslisboom uitgewerkt als handleiding wanneer en waarvoor deze uren kunnen worden ingezet.

- In 2024 was er aandacht voor verzuim- en werkdrukreductie door middel van opleidingen en trainingen rondom verzuim, advisering en begeleiding van managers en aanscherping van de processen. In 2024 hebben we ook een nieuwe bedrijfsarts mogen verwelkomen.
- In 2024 hebben we het Periodiek Medisch Onderzoek uitgevoerd bij onze medewerkers. Er wordt veel vrijheid en collegialiteit in de organisatie ervaren. 89% van de medewerkers geeft aan een score van 7+ te ervaren. Een op de 6 teamleiders ervaart een hoge tot zeer hoge werkdruk. We zitten te veel. En focus op slaap en ontspanning in combinatie met minder administratieve last zal de werkdruk mede verminderen. We hebben blijvende aandacht voor psychologische veiligheid.

2.4 Digitalisering en datagedreven werken

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Wij zijn een mens gedreven organisatie, die steeds beter gebruik maakt van waardevolle data*
- *Informatiebeveiliging is randvoorwaarde voor al ons handelen en is integraal onderdeel van ieders werk*
- *We hebben een moderne en wendbare IT architectuur en infrastructuur die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert*
- *De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Wij zijn een mens gedreven organisatie, die steeds beter gebruik maakt van waardevolle data

Dit jaar hebben we als gemeente belangrijke stappen gezet om optimaal gebruik te maken van data. Ons dataportaal is gevuld met diverse openbare datasets, waardoor inwoners gemakkelijker toegang hebben tot informatie. We zijn gestart met een dataloket om datavraagstukken effectief op te pakken en hebben de datakwaliteit van basisregistraties verbeterd. Daarnaast hebben we plannen gemaakt om medewerkers vertrouwd te maken met data-analysetechnieken en data-ethiek. Deze initiatieven stellen ons in staat om op data gebaseerde beslissingen te nemen, met de menselijke factor centraal. We hebben een plan voor Ethiek voorgelegd aan de gemeenteraad, dat we de komende jaren verder uitwerken.

Informatiebeveiliging is randvoorwaarde voor al ons handelen en is integraal onderdeel van ieders werk

Informatiebeveiliging blijft een prioriteit. We volgen de Baseline Informatiebeveiliging (BIO) en brengen jaarlijks verslag uit over de stand van zaken aan de raad via de ENSIA-rapportage. Dit vormt de basis voor onze beveiligingsplannen. We voeren diverse onderzoeken uit, zoals mysteryguest-onderzoeken, phishingtests, kwetsbaarheidsonderzoeken en pentesten, om verbeteringen door te voeren. De resultaten van het rekenkameronderzoek zijn gedeeld met de gemeenteraad. Het beleid voor toegangsbeheer (Identity & Access Management, IAM) is vastgesteld en de benodigde digitale middelen zijn geïmplementeerd. Verder hebben we bijgedragen aan het project voor nieuwe toegangspassen, in lijn met het beleid van Vastgoedbeheer.

We hebben een moderne en wendbare IT architectuur en infrastructuur die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert

Het afgelopen jaar hebben we Microsoft 365 (MS365) geïmplementeerd om efficiënter samen te werken en te communiceren. We zorgen ervoor dat alle functionaliteiten optimaal worden benut door een adoptietraject wat nog doorloopt in 2025. Voorbereidingen zijn getroffen voor de vervanging van het rekencentrum, dat on-premises applicaties ondersteunt. We herijken onze cloudstrategie en combineren het vernieuwen van het rekencentrum met cloudoplossingen om aan de digitaliseringsambities van onze organisatie te voldoen. We hebben de vakafdelingen breed ondersteund bij cloudmigraties, updates en de invoering van nieuwe applicaties zoals het regiesysteem in het sociaal domein.

De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar

Per proces zijn Informatie beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen dragen bij aan het op orde hebben van de informatievoorziening en zorgen er mede voor dat informatie duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar is. Dit is een continu proces en hiermee sluiten we tevens aan bij diverse nieuwe wetgeving zoals de Wet Open Overheid en dragen bij aan een transparante overheid.

Daarnaast is vanuit informatiebeheer een strakkere sturing op de opslag en vernietiging van documenten binnen de diverse applicaties en is er voor dit thema direct aangesloten op de uitrol van MS365.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben voorbereidingen voor een integraal datawarehouse en een bijpassende Cloud Landing Zone getroffen. De aanbesteding en implementatie hiervan loopt over de jaargrens heen.
- De aanpak voor Ethiek is voorgelegd aan de gemeenteraad en goedgekeurd. Dit wordt het komende jaar verder uitgewerkt.
- We hebben de eerste algoritmes gepubliceerd in het landelijke Algoritme register.
- We hebben een start gemaakt met de definitiebepaling voor sensorenbeleid. Van daaruit wordt dit verder ontwikkeld met de betrokken afdelingen.
- We zijn gestart met een pilot datageletterdheid met een diverse samenstelling van medewerkers uit de hele organisatie
- De incidentresponsplannen zijn deels uitgewerkt. Vanwege een wisseling van directieleden en het aangekondigde vertrek van de burgemeester zijn de cybersecurity oefeningen nog niet uitgevoerd (dit om continuïteit nav oefeningen te borgen). Dit pakken we in 2025 op.
- We hebben diverse onderzoeken uitgevoerd, zoals mysteryguest-onderzoeken, phishingtests, kwetsbaarheidsonderzoeken en pentesten, om verbeteringen door te voeren. De resultaten van het rekenkameronderzoek zijn gedeeld met de gemeenteraad. Deze onderzoeksresultaten vormen input voor de voortdurende verbetering van de informatiebeveiliging als onderdeel van de PDCA-cyclus.
- We hebben voor onze digitale infrastructuur monitoring, analyse- en rapportagetooling ingericht en daarbij is een intern responsproces ontwikkeld.
- Het beleid voor Identity & Access Management (IAM) is vastgesteld door het DT en de digitale middelen zijn geïmplementeerd. IAM wordt verder ontwikkeld en geborgd in de bestaande onboarding- en beheerprocessen.
- We hebben actief bijgedragen aan het project voor nieuwe toegangspassen en volgen daarbij het beleid van Vastgoed c.q. Gebouwenbeheer.
- We hebben een impactanalyseproces ingericht waarbij de benodigde expertises aangesloten zijn zodat nieuwe ontwikkelingen goed landen in de organisatie en proceseigenaren passende ondersteuning krijgen.
- We hebben intensieve voorbereidingen gedaan voor de vervanging van het rekencentrum. In relatie hiermee is een traject gestart om de cloudstrategie te herijken zodat deze aansluit bij de uitgangspunten van de hybride digitale infrastructuur en bijdraagt aan de digitaliseringsambitie van de organisatie.
- We voeren continu beheerplannen uit in de organisatie. Hiermee sluiten we tevens aan bij wetgeving zoals de Wet Open Overheid.
- MS365 is uitgerold over de hele organisatie. Het komende jaar ligt het accent op de verdere adoptie.
- De strategisch Informatiemanager is aangesteld en in november 2024 gestart.

2.5 Participatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Meer en kwalitatief goede vormen van participatie tussen inwoners en gemeente tot stand brengen*
- *Meer en beter maatschappelijke initiatieven omarmen en stimuleren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De realisatie van deze doelstelling heeft vertraging opgelopen. Wel zijn diverse resultaten bereikt, zoals de omgevingsdialoog en afspraken met de wijk- en dorpsraden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Onze activiteiten op het gebied van participatie hebben vertraging opgelopen. Medio 2024 hebben we de werkzaamheden geëvalueerd en besloten om vanaf 2025 in te zetten op de volgende resultaten:

- participatiebeleid met richtinggevende uitgangspunten en een handelingskader. We verwerken hierin onder andere de conceptvisie die opgesteld is door Berenschot en de ervaringen van de omgevingsdialoog.
  - we stellen een participatieverordening op.
  - we werken aan vakmanschapsontwikkeling en een adviespunt participatie binnen de gemeente Oss.
- In 2024 hebben de wijk- en dorpsraden (WDR) een participatietraject doorlopen met begeleiding van een externe adviseur. Het doel van het traject was om duidelijkheid te krijgen over de rol van de wijk- en dorpsraden. De wijk- en dorpsraden hebben hun advies besproken met de gemeentesecretaris en portefeuillehouder. De gemeente en Wijk- en dorpsraden hebben overeenstemming over de rol van de Wijk- en dorpsraden. Daarnaast is er een aantal afspraken uit voortgekomen waar momenteel uitvoering aan gegeven wordt.
  - Tot slot is in 2024 door de gemeenteraad de herijkte Beleidsnota "Participatie onder de Omgevingswet 2024" vastgesteld. Daarnaast zijn er aangescherpte instrumenten voor de omgevingsdialoog opgesteld die initiatiefnemers en betrokkenen houvast bieden bij het voeren van de omgevingsdialoog.

2.6 Schadewijk

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

Alle ontwikkelingen vanuit het Programma Schadewijk dragen bij aan een of meer van de volgende drie doelen:

1. *Herstellen van bestaanszekerheid*
2. *Gezonder leven makkelijker maken*
3. *Vergroten van de kansgelijkheid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

2024 stond in het teken van het ontwikkelen en vaststellen van de kaders van de integrale gebiedsaanpak Schadewijk. In september van dit jaar stelde de gemeenteraad de Integrale gebiedsvisie Schadewijk vast. Vanuit deze visie ontwikkelen en investeren we de komende twee decennia in de Schadewijk met als ambitie dat elk kind in de Schadewijk kansrijk kan opgroeien en dat alle inwoners in gezonde omstandigheden in een fijne straat of buurt kunnen wonen en leven.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We ontwikkelden de Gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045.
- We voerden de Leefplekmeter uit waarbij we in gesprek gingen met bewoners en kinderen uit de Schadewijk. We gebruikten de Leefplekmeter bij de ontwikkeling van de Gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045.
- We maakten publieksversies van de Gebiedsvisie en Leefplekmeter zodat de informatie op hoofdlijnen voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk en begrijpelijk is.
- We ontwikkelden met BrabantWonen en ONS Welzijn een structuur waarbinnen we bestuurlijk en ambtelijk samen werkten aan de gebiedsvisie Schadewijk.
- We ontwikkelden nog geen programmaplan voor de periode 2024-2026 omdat de ontwikkeling van de gebiedsvisie meer tijd kostte dan vooraf verwacht.
- We brachten werkbezoeken aan verschillende gemeenten uit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid om te leren van de aanpak die zij ontwikkelen.
- We hebben voorbereidingen getroffen om de motie 'De Schadewijk verdient een toekomstbestendig plan, te beginnen bij de jeugd' in 2025 uit te gaan voeren.
- We gaven ONS Welzijn opdracht om een evenement voor kinderen uit de Schadewijk te organiseren in de herfstvakantie.
- De (extra) uitvoering door ONS Welzijn, SEC en Muzelinck en het inloopspreekuur zijn in 2024 voortgezet.

- De (extra) uitvoering van het jongerenwerk door ONS Welzijn is in 2024 voortgezet. De extra uitvoering is ingezet op de basisscholen en op de jeugdgroep bij het Cruijff Court.
- We hebben de voorbereidingen voor de vernieuwbouw van het Verdihuis en de drie basisscholen verder voortgezet dit jaar.
- De ruimtelijke projecten in de wijk bevinden zich in verschillende fases, zo is bijvoorbeeld in het afgelopen jaar de bestemmingsplanprocedure rondom de Vogelbuurt doorlopen en is in de Kapelaan Nausstraat de bouw van 21 woningen van start gegaan.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Activiteiten:

- We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus en zijn uitgangspunt bij grote opgaven.
- We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.
- Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafspraken, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Klanttevredenheid	Waarstaatjegemeent e.nl					Landelijk gemiddelde 6,90
- directe dienstverlening		6,90	6,74	n.n.b.		7,11
- digitale dienstverlening		7,25	7,09	n.n.b.		
Tevredenheid medewerkers	Gemeente	6,70			7+	7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	6,85	6,84	6,66	6,51	Landelijk gemiddelde 5,8%
Norm banenafpraak	VNG banenafpraak	26,71	36,7	35	29,8	22 banen van 25 uur (2019)
Kinderen met onderwijsachterstand in Schadewijk	CBS dashboard verwachte onderwijsachter- stand	26,4%	27,5%	27,6%		Oss-Stad 23,2%
Gezinnen met inkomen tot 120% van het sociaal minimum in Schadewijk	CBS Integraal Inkomens en vermogens- onderzoek	16,2%				Oss-Stad 13,3%
Overlastmeldingen Schadewijk: aantal per 1000 huishoudens	Data.politie.nl + BRP	94	91	100		Oss-Stad 68
Koopwoningen in Schadewijk	GBA/BSOB	51,1%	50,5%	50,2%		Oss-Stad 57,2%
Huurwoningen corporatie in Schadewijk	GBA/BSOB	38,7%	38,7%	38%		Oss-Stad 30,8%
Huurwoningen vrije sector in Schadewijk	GBA/BSOB	10,2%	10,7%	11,8%		Oss-Stad 11,9%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer.

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners	8,5 fte	2024
Bezetting per 1.000 inwoners	7,9 fte	2024
Overhead	23,9%	2024
Apparaatskosten per inwoner	€ 1024	2024
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur.	9,5%	2024

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

De druk op de arbeidsmarkt blijft onverminderd hoog. We verwachten dat dit komende jaren ook het geval is. Dit zorgt ervoor dat we meer gebruik moeten maken van inhuur dan gewenst. Inhuur brengt hogere kosten met zich mee en zorgt voor afhankelijkheid van externe hulp en biedt geen bijdrage aan het opbouwen van interne slagkracht. We gaan daarom onderzoeken op welke wijze we ongewenste inhuur kunnen terugdringen en hierop maatregelen nemen.

De rekenkamer heeft aangegeven mogelijk onderzoek te gaan doen naar de impact van de groei en schaalvergroting van de gemeente op de organisatie. Dit komt mede voort uit zorgen over gemeentelijke organisatie hier goed op is toegerust. We wachten dit onderzoek en de uitkomsten af. Dit thema heeft sowieso onze aandacht en diverse ontwikkelinitiatieven zijn genomen om de organisatie te versterken.

Verder gaan de technologische ontwikkelingen in onze samenleving zeer snel. Dit biedt kansen voor onze organisatie. Daarnaast geeft het dilemma's en vraagstukken hoe hier verantwoord mee om te gaan. We pakken dit integraal op.

Programma 10. Financieel beleid

1. Inleiding

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. In 2024 is dit ook gerealiseerd. Op basis van de jaarlijkse cijfers vanuit het COELO onderzoeksinstituut bleven we in 2024 maar liefst € 121 onder het landelijke gemiddelde. Onze OZB lag in 2024 € 20, de afvalstoffenheffing € 54 en de rioolheffing € 47 onder het landelijke gemiddelde.

In de programmabegroting 2025 is besloten om de OZB te verhogen met 13% (voor een gemiddelde woning is dit ongeveer € 54) en de afvalstoffenheffing met € 31.

Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk nog steeds ruimschoots € 22,50 onder het landelijke gemiddelde blijft.

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingen Samenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. De portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur (vice-voorzitter).

De waarderingskamer heeft de BSOB de waardering "goed" gegeven met een extra ster.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale lastendruk lag in 2024 ruim onder het landelijke gemiddelde (€ 121 onder het landelijke gemiddelde). Voor het jaar 2024 is besloten om de OZB te verhogen met 6,2%. Deze bestaat uit: inflatiecorrectie 2024 vanuit het CPB 4,3% en een correctie over de inflatie over 2023 van 1,9%. In 2024 stonden we op plek 55 (van de 374 (deel)gemeenten) met de laagste lastendruk. Het jaar er voor op plaats 59.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor riolering. In 2024 is de rioolheffing niet verhoogd ten opzichte 2023.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor afvalinzameling. We kozen in 2024 voor een verhoging van het tarief met 13%. In de COELO vergelijkingscijfers wordt uitgegaan van het basisbedrag (kleine groene en een kleine grijze container) met een teruggave gebaseerd op 10,3 keer ledigen.
- Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". Dit wordt aangeduid door de waarderingskamer met 4 sterren. Omdat de kwaliteit al meerdere jaren van dit goede niveau is, heeft de BSOB begin 2023 een extra ster ontvangen. "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.
- De BSOB blijft veel aandacht besteden aan communicatie rondom het maken van bezwaar op de WOZ waarde om zo de bezwaren via "no cure no pay" bureaus terug te dringen. Mede dankzij deze campagne, en natuurlijk ook de nieuwe wetgeving die het de No Cure No Pay bureaus veel moeilijker maakt, is het aantal bezwaren in 2024 met ruim 30% teruggelopen. Door rechterlijke uitspraken in 2024 is het de verwachting echter dat het aantal bezwaren weer gaat stijgen.

- Per 1 januari 2024 nemen de gemeenten Son en Breugel, Nuenen en Geldrop / Mierlo via een dienstverleningsovereenkomst deel aan de BSOB. In 2024 is ook het besluit door de gemeenteraad genomen om toestemming te verlenen dat het waterschap De Dommel kan toetreden tot de BSOB. Dit zal pas per 1 januari 2026 gebeuren.

2.2 Financiën

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid met heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.

Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. Echter gezien het ravijnjaar, gecombineerd met een stijgende rente en stijgende zorgkosten (jeugdzorg en Wmo) is op dit moment onze meerjarenbegroting niet meerjarig sluitend. Daarom zijn we in 2024 een strategische heroriëntatie (bezuinigingsoperatie) gestart om te zorgen voor evenwicht tussen ambities enerzijds en (financiële) middelen anderzijds.

Daarnaast blijven we (en hebben dit nadrukkelijk in 2024 gedaan) lobbyen met de VNG en G40 voor voldoende financiële middelen vanuit het Rijk voor de uitvoering van onze taken. Gezamenlijk met de VNG is een resolutie opgesteld die wij als gemeente ook hebben ondertekend.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met VNG en G40 stevig ingezet op lobby richting het Rijk (zie eerder).
- We hebben projectcontrol versterkt met veel aandacht voor grote projecten zoals het Warenhuis, Lievekamp, zwembad, Amsteleind, spoorzone etc. De gemeenteraad heeft ook extra formatie hier voor vrijgemaakt vanaf het jaar 2025.
- De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere tijd moeten gaan lenen. We hebben in 2024 de financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar in beeld gebracht. Daarbij was het erg lastig in te schatten wanneer daadwerkelijke uitgaven bij grote projecten precies gedaan worden. We blijven dit monitoren en bijstellen. De totale financieringsbehoefte schatten we nu in op € 290 miljoen euro in de komende 4 jaren. Dit is fors en voor onze gemeente uniek. Daarom hebben we in 2024 een treasury adviesbureau ingeschakeld om samen met ons een goede financieringsstrategie op te zetten. Hierover hebben we ook een presentatie gegeven in de rekeningcommissie.
- We hebben extra geïnvesteerd in werving van subsidies op het gebied van woningbouw, klimaat & energie en mobiliteit. Ondersteund via een extern bureau deden we dit in 2024 nog met beperkte capaciteit, maar vanaf 2025 hebben we hiervoor extra capaciteit beschikbaar.
- Over het boekjaar 2023 hebben we als college in 2024 een rechtmatigheidsverklaring afgegeven.
- In 2024 hebben we hard gewerkt aan verbetertraject in het kader van fiscaal beter in control te komen. Het convenant met de belastingdienst is in 2023 al getekend. In 2024 hebben we diverse controles uitgevoerd. Op basis van de afspraken in dit convenant zijn er meerdere afstemmingsoverleggen geweest met de belangdienst wat heeft geleid tot goede wederzijdse afspraken. Over diverse dossiers heeft afstemming plaatsgevonden, bijvoorbeeld over fiscale positie MFA's, Warenhuis, nieuwbouw Lievekamp etc.
- We monitoren periodiek de betalingstermijn van onze facturen. De norm van 90% tijdige betaling binnen 30 dagen is gerealiseerd. We proberen sowieso facturen die akkoord zijn eerder dan 30 dagen te betalen.
- Onze planning & controlproducten zijn digitaal beschikbaar via <http://financien.oss.nl>. Daarnaast maken we jaarlijks een begroting in het kort, waarin in het kort belangrijkste zaken uit de begroting worden gepresenteerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	-	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	106e plaats	50e Plaats	59 ^e plaats	55 ^e Plaats	geen
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 37	€ 94	€ 111	€ 121	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingkamer	Brief waarderingkamer	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Betaalgedrag gemeente (% tijdig betaald binnen 30 dagen)	Gemeente	92%	86%	89%	91%	90%

* De gemiddelde waarde van een woning is volgens het COELO in 2024 gestegen met 4,8% (landelijk 2,8%). De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2024 € 434.887. Dit was in 2023 € 415.100.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 365.000	€ 361.000	2024
	€ 345.000	€ 347.000	2023
	€ 296.000	€ 299.000	2022
	€ 262.000	€ 272.000	2021
	€ 256.000	€ 255.000	2020
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 819	€ 897	2024
	€ 805	€ 855	2023
	€ 779	€ 828	2022
	€ 774	€ 745	2021
	€ 740	€ 716	2020
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 851	€ 978	2024
	€ 835	€ 931	2023
	€ 810	€ 903	2022
	€ 774	€ 814	2021
	€ 740	€ 781	2020

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl). Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Wat zouden we anders kunnen doen? Wat zijn dilemma's en alternatieven?

- Zoals aangekondigd in de programmabegroting 2025-2028 is een bezuinigingsoperatie / strategische heroriëntatie gestart. De gemeenteraad wordt op meerdere momenten meegenomen in dit traject. Via de kadernota 2025⁶ en de programmabegroting 2026-2029 zal besluitvorming hierover plaatsvinden.
- In het kader van deze bezuinigingsoperatie vinden we dat gemeenschappelijke regelingen ook een (financiële) bijdrage hierin moeten doen. Daarom hebben we als college het kader aan deze gemeenschappelijke regelingen gegeven dat onze bijdrage voor het jaar 2026 minimaal gelijk moet blijven aan de bijdrage in 2025. Dus geen verhoging, ook niet voor loon- en prijsontwikkeling. Fdit betekent een taakstelling voor deze gemeenschappelijke regelingen van circa 3%. Het is uiteraard onzeker of dit realiseerbaar is. We monitoren dit via de kadernota's en begrotingen van deze instellingen en zullen daarbij ook zienswijzen voorstellen als dat nodig is.
- De BSOB heeft eerder in haar begroting een business case gepresenteerd waarbij processen efficiënter worden via de inzet van robotisering. Op dit moment zijn hier grote twijfels of deze gerealiseerd kunnen worden en dit zal een effect hebben op de begroting van de BSOB.